

TA DOKUMENT JE **IZBOR ODZIVOV JAVNOSTI**, KI NASLAVLJAJO VARUHA PRAVIC GLEDALCEV IN POSLUŠALCEV, IN JE NAMENJEN ZA OBVEŠČANJE UREDNIKOV OZIROMA UREDNIŠTEV RTV SLOVENIJA TER SEZNANJANJE OBČINSTVA Z OBRAVNAVO NJIHOVIH ODZIVOV. VSEBINE ALI DELOV VSEBIN NI DOVOLJENO UPORABLJATI V NOBENEM DRUGEM KONTEKSTU.

MESEČNO POROČILO O ODZIVIH OBČINSTVA

NOVEMBER 2024

Povzetek odzivov in odgovorov z izbranimi poudarki, mnenja in priporočila, statistika

Objava na spletnem naslovu www.rtvlo.si/varuh: 11. 12. 2024

Končna redakcija: 11. 12. 2024

Pripravile: Marica Uršič Zupan, Katja Karlin Musulin in Mirjana Bijelić

Poudarki v odzivih in odgovorih ter mnenja in priporočila za november 2024

November je prinesel nekoliko skromnejše število odzivov občinstva. Nabralo se jih je 179, kar je drugo najmanjše število letos. Povečala pa sta se število (90) in delež (50 odstotkov) odzivov na Televizijo Slovenija, predvsem zaradi povečanega števila odzivov na njen Informativni program (68 odzivov). Glavni razlog za to je 33 odzivov na Zrcalo tedna, v katerem je bil del komentarja namenjen protestom pred nogometno tekmo v Amsterdamu. Del odzivov na to oddajo je bil spontan, veliko pa spodbujenih.

Izstopajoča značilnost novembra je velik delež očitkov o slabo opravljenem novinarskem delu, ki so se med presojo izkazali kot neupravičeni.

V oddaji Zrcalo tedna, v kateri je komentator izrazil tudi mnenje o nasilnih protestih v Amsterdamu, varuhinja ni ugotovila kršitev programskih standardov in poklicnih meril, prav tako ne v oddaji Odmevi na temo ustavne presoje zakona o oploditvi z biomedicinsko pomočjo, niti v poročanju TV Slovenija o protestu pred sodiščem v Celju. Za neupravičene so se izkazali tudi očitki gledalca oddaji Ah, ta leta!, da je promovirala pitje alkohola, in oddajama Nedeljsko popoldne ter Ambienti, da izvajata prikrito oglaševanje. V obeh primerih je varuhinja ugotovila, da gre za promocijsko oglaševanje, primerno označeno v skladu z zakonodajo. Kot neutemeljene je varuhinja ocenila tudi večino očitkov oddaji Aktualna tema na Prvem o duševnem zdravju moških.

Upravičeni pa so bili očitki bralca MMC-ja besedilu o Ronaldovem hotelu v Madridu, v katerem je bilo res veliko napak: besedilo se je nanašalo na hotel, ki sploh ni v lasti Ronaldovega podjetja, navedeno je bilo napačno ime hotela, napačno število nadstropij in sob hotela, napačna je bila navedba potrebne izobrazbe za zasedbo delovnih mest, v članku tudi ni bil naveden vir, po katerem je bil povzet.

Napaka se je zgodila tudi v Dnevniku v vesti o volitvah v Romuniji, upravičeni sta bili tudi pritožbi gledalca zaradi slabega zvoka ob javljanju novinarke z ustanovitve Logarjeve stranke. V obeh primerih se je uredništvo opravičilo.

Varuhinja je pritrdila tudi poslušalcu, ki je radijskemu programu Prvi očital, da v terminu oddaje Četrtek večer domačih pesmi in napevov prevečkrat ponavlja stare oddaje, pa tudi poslušalcu, ki je v arhivu zaman iskal oddajo Prvaki tedna z gostjo Bredo Jelen Sobočan. Tudi v tem primeru je šlo za ponovitev dela stare oddaje, česar pa niso primerno označili ne v sporedu, ne v arhivu oddaje.

S podobnim očitkom, da je preskromno in brez opravičila pojasnila odpoved oddaje Marcel, 18. novembra, se je gledalka odzvala na spremembo v programu Televizije Slovenija.

Med odzivi o rabi jezika in govorni kulturi so izstopali očitki o naglaševanju kraja Završnica na televiziji in radiu, o slengovskem izrazu »džemati«, o uporabi izraza »mogu« namesto »morak« in o nepravilnem sklanjanju v več oddajah.

Trije gledalci so se upravičeno pritožili, ker oddaja Tempo o športu invalidov, v kateri je nastopila tudi gluha športnica, ni imela podnapisov za gluhe in naglušne. Iz Službe za podnaslavljanje so obljubili, da jih bodo v prihodnjih oddajah poskušali zagotoviti.

V 81 odzivih so pošiljatelji izrazili mnenja o različnih oddajah, prispevkih in umaknjenih komentarjih na spletnem mestu rtvslo.si. Med oddajami TV Slovenija je dve mnenji prejela oddaja Marcel, eno športni prenosi, kritike oddaji Marcel in Tarča, pohvale pa oddaja Kaj dogaja?, niz podkastov o ameriških volitvah na MMC-ju, program TV Slovenija med prazniki ob 1. novembru in izbor glasbe na Prvem.

Kazalo vsebine

TELEVIZIJA SLOVENIJA.....	5
I. INFORMATIVNI PROGRAM.....	5
Jutranja poročila ob 8., 9. in 10. uri: »Trikrat poročila z isto vsebino«	5
Dnevnik, 13. 11.: (Ne)poročanje o shodu upokoјencev v Mariboru.....	5
Dnevnik, 25. 11.: »Širili ste napačne rezultate romunskih volitev«	5
Prvi dnevnik, 26. 11.: »Le 20 ljudi naj bi se zbralo v Celju?«	7
Slovenska kronika, 18. 10.: »Neresnične izjave« v prispevku o vetrni elektrarni?	8
Odmevi, 26. 11., o odločitvi Ustavnega sodišča glede oploditve z biomedicinsko pomočjo: »Mislim, da del oddaje krši standarde profesionalnega dela«	9
Zrcalo tedna, 10. 11.: »Enostransko poročanje o nasilju v Amsterdamu ob nogometni tekmi Maccabija in Ajaxa«	15
Pobuda: Utrip pod vodstvom Jožeta Možine	18
Mnenja.....	18
Kritiki.....	19
II. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM	20
Oddaja Ah, ta leta! Zgodba o vinu, 9. 11.: »Sama reklama za vino?«.....	20
III. RAZVEDRILNI PROGRAM	21
Pohvala oddaji Kaj dogaja, 9. 11. 2024	21
IV. ŠPORTNI PROGRAM	21
»Zmagovalka ali zmagovalec je samo eden«.....	21
Mnenje o prenosih tekem državne reprezentance.....	22
V. TV MARIBOR	22
»Zakaj ne predvajate nadaljevanke o narodnih običajih«	22
VI. SPLOŠNO	22
Odpadla oddaja Marcel, 18. 11.....	22
Zahvala za »nepozaben program za letošnji 1. november«	23
RADIO SLOVENIJA	25
I. RADIO PRVI	25
Aktualna tema, 4.11.: Ena najhujših travm je izguba dela – očitki o neprimerni vsebini, zavajajočem naslovu, neprofesionalnem vodenju.....	25
Prvaki tedna, 18. 11.: »Kakor da nekdo ne želi, da poslušalci izvemo, kdo je bila gostja«	28
»V Četrtekovem večeru vrtite samo stare melodije in večer je v pol ure narejen«	30
MMC.....	33
I. NOVINARSKÉ VSEBINE	33
Številni očitki članku »Cristiano Ronaldo išče osebe za svoj hotel: plača do 30.000 evrov letno«	33
Je bil članek o protestu pred sodiščem v Celju po enem dnevu res umaknjen?	37
Odzivno poročilo Uredništva za nove medije.....	38

II.	UPORABNIŠKE VSEBINE.....	38
III.	STORITVE	39
	Pohvala nizu podkastov o ameriških volitvah ZDA 2024	39
RTV SLOVENIJA		39
I.	JEZIKOVNA KULTURA	39
	Naglaševanje kraja Završnica	39
	»Kaj pomeni džemati?«	40
	»Nekateri voditelji in novinarji vedno bolj nemarno uporabljajo slovenski jezik«	41
	Mnenji.....	42
II.	OGLAŠEVANJE	43
	»Prikrito oglaševanje« v razvedrilnih oddajah?.....	43
	Odzivno poročilo Uredništva za nove medije.....	46
III.	TEHNIČNE ZADEVE	46
	Prvi dnevnik, 16. 11.: »Gre za žaljiv odnos do gledalcev in do nastopajoče«	46
	Odzivno poročilo uredništva Informativnega programa TV Slovenija	47
IV.	DOSTOPNOST IN PRILAGOJENI PROGRAM.....	47
	Oddaja o parašportu Tempo, 22. 11., brez podnapisov in tolmačenja v znakovnem jeziku	47
	»Verjamem, da bi lahko bile vse pogovorne oddaje na voljo s podnapisi«	50
V.	VARUHINJA	51
	»Čigav varuh, čigavih pravic?«	51
VI.	SPLOŠNO	52
	Pohvala programom TV Slovenija in izboru glasbe na Prvem	52
STATISTIKA		54

TELEVIZIJA SLOVENIJA

I. INFORMATIVNI PROGRAM

Jutranja poročila ob 8., 9. in 10. uri: »Trikrat poročila z isto vsebino«

Gledalko J. Š. so "zmotila" jutranja poročila s preveč podobno vsebino, zato se je odzvala z dopisom varuhinji:

»Ta teden (op. a.: 25. – 29. 11. 2024) sem spremljala Dobro jutro in ne morem kaj, da ne napišem /.../ 3x poročila z isto vsebino, saj nismo /.../ pri vseh pomembnih temah, ki se dogajajo, gledamo eno in isto. Uvedite rubriko planet se spreminja, da kažete spremembe po svetu, ki se dogajajo zaradi človeka, da bomo kaj izvedeli vsak dan in mogoče začeli drugače ravnati. No, to manjka tudi drugim TV. Preveč je politike, kdo je zakašljaj, pomembne teme pa ne pridejo na površje.«

Urednica Uredništva dnevnoinformativnih oddaj TV Slovenija Maša Tomažin Hladen

Jutranja poročila pripravlja zelo majhna ekipa, s katero smo ta teden opravili sestanek glede vsebine. Te zjutraj ni prav veliko, zato se kaj tudi ponovi.

Dnevnik, 13. 11.: (Ne)poročanje o shodu upokojencev v Mariboru

Gledalka E. J. se je pritožila zaradi (ne)poročanja o protestu upokojencev v Mariboru, 13. novembra, v osrednji informativni oddaji:

»Zelo sem ogorčena in sploh ne vem, zakaj še plačujem RTV-prispevek. Kot upokojenka z zelo nizko pokojnino sem zaman čakala, da bi objavili proteste upokojencev v Mariboru, ki se zavzemajo za božičnico, s tem bi si lahko malo pomagali pri kurjavi in plačilu položnic. Ko so v Ljubljani kolesarili in protestirali proti vladi Janše, ste pa kar naprej poročali in to v živo, zato naj plačujejo RTV-prispevek tisti, ki jih vi podpirate. Ne morem povedati, kako sem ogorčena zaradi tega.«

Urednica Uredništva dnevnoinformativnih oddaj TV Slovenija Maša Tomažin Hladen

O shodu upokojencev v Mariboru smo imeli novico v Poročilih ob 17h, isti dan.

DODATNO POJASNILO VARUHINJE

Odgovoru dodajam, da so v vesti o shodu upokojencev v Mariboru, ki so jo objavili v [Poročilih ob petih](#), povedali, da so na shodu izrazili nezadovoljstvo, ker upokojenci letos ne bodo prejeli zimskega dodatka.

O shodu upokojencev v Mariboru je poročal tudi MMC [tukaj](#).

Dnevnik, 25. 11.: »Širili ste napačne rezultate romunskih volitev«

Gledalec J. S. se je pritožil nad navedbo izida romunskih volitev v [Dnevniku](#), 25. 11. Navajamo odziv:

»V Dnevniku na prvem programu ste širili napačne rezultate romunskih volitev. Povedano je bilo, da se je v 2. krog uvrstil premier Ciolacu, pa se je uvrstila gospa Lasconi. Prilagam posnetek zaslona rezultatov na romunski DVK. In še link do rezultatov: [https://prezenta.roaep.ro/prezidentiale24112024/pv/romania/results/.](https://prezenta.roaep.ro/prezidentiale24112024/pv/romania/results/)«

Varuhinja je odziv gledalca v anonimizirani obliki posredovala uredništvu Informativnega programa TV Slovenija. Ob tem je zapisala:

»Novica se nahaja na 17:40 in je po mojem mnenju res napačna.

Prepis tega dela: »V prvem krogu predsedniških volitev v Romuniji je vodstvo nepričakovano prevzel skrajno desni kandidat Calin Georgescu, ki nasprotuje pomoči Ukrajini v boju z Rusijo. Dvomi tudi o tem, da Romuniji koristi članstvo v Natu. Georgescu je zbral približno 23 odstotkov glasov. Na drugo mesto se je uvrstil premier Marcel Ciolacu s skoraj 20-odstotno podporo.«

Na MMC-ju in drugih portalih piše, da se je v drugi krog uvrstila Elena Lasconi.

Prosim za pojasnilo.«

Uredništvo Informativnega programa TV Slovenija

Do neljube napake je res prišlo, razlog pa je bil ta, da so prvi izidi res kazali takšen izid, pozneje pa se je izkazalo, da se je v drugi krog uvrstila kandidatka. Potrudili se bomo, da do podobnih napak in dezinformacij ne bo prihajalo.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Iz odgovora je razvidno, da je res prišlo do napake. Uredništvo se neposredno zanjo ni opravičilo, je pa obljubilo, da se bodo še posebej potrudili, da do podobnih napak ne bi prihajalo. To je najpomembnejše. V naslednjih poročanjih so tudi dejansko navedli pravilne podatke. Kar se od javne TV seveda tudi pričakuje.

Prvi dnevnik, 26. 11.: »Le 20 ljudi naj bi se zbralo v Celju?«

Bralec K. E. se je pritožil nad povzetkom prispevka v Prvem dnevniku, ki ga je videl na spletni strani rtslo.si, 26. novembra. Čeprav se je pritožil nad MMC-jem, je varuhinja za pojasnilo prosila Uredništvo dnevnoinformativnih oddaj TV Slovenija, saj je do domnevne napake prišlo tam:

»Na MMC namenoma lažejo. Ne znajo šteti? Objava, 26. 11.. Le 20 ljudi naj bi se zbralo v Celju? Prosim, ukrepajte v skladu z vašimi pooblastili in pridobite pojasnilo. Prilagam priponki. To postaja že norost!«

Urednica Uredništva dnevnoinformativnih oddaj TV Slovenija Maša Tomažin Hladen

Velik shod je bil popoldne, ko smo tudi navajali podatke policije o tem, koliko ljudi se je zbralo. Novinarka je bila ves dan na terenu, dopoldne, ob prihodu g. Janše, je bila tam manjša skupina ljudi, kar je bilo vidno tudi s posnetkov.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

V prispevku v [Dnevniku](#), 26. 11., je bilo (od časa 4.00 dalje) v napovedi prispevka in v prispevku povedano:

»Z zaslišanjem dveh prič se je v Celju nadaljevalo sojenje predsedniku SDS-a Janezu Janši v zadevi Trenta. Že pred obravnavo je opozicijskega prvaka prišlo podpret kakih 20 ljudi, po koncu pa se je pred sodiščem zbralo več sto njegovih podpornikov, ki jih je Janez Janša tudi nagovoril. Več Barbara Štor.

Skupaj s soobtoženima Janezu Janši v Celju trenutno sodijo zaradi-domnevno spornih poslov z zemljišči v Trenti. Janša danes znova: Dejstvo je, da bomo danes ponovno izgubljali čas na

slovenskih sodiščih, ki pomagajo režimu oziroma oblastnikom. Da je slovensko sodstvo skorumpirano, so prepričani tudi njegovi privrženci, ki so popoldne napolnili ulico pred sodiščem. **Po oceni policije se jih je zbralo kakih 500. /.../ «**

Menim, da je pojasnilo primerno in da so bile v Prvem dnevniku in v Dnevniku povedane pravilne številke (krepko označeni deli).

Slovenska kronika, 18. 10.: »Neresnične izjave« v prispevku o vetrni elektrarni?

Gledalka **B. B.** se je v dopisu, ki ga je napisala v imenu Civilne iniciative za zaščito Loškega Potoka, pritožila nad načinom poročanja v [Slovenski kroniki](#), 18. oktobra. Dopis je varuhinji poslala 3. novembra, nanaša pa se na prispevek, objavljen na TV Slovenija v oktobru. Skladno s Pravilnikom o delovanju varuha morajo gledalci pritožbe vložiti najpozneje v 30 dneh po objavi vsebine, na katero se odzivajo, kar je gledalka tudi storila. Navajamo odziv:

»Izrekam pritožbo v zvezi z načinom poročanja v Slovenski kroniki dne 18. 10. 2024. Novinarka Erika Pečnik Ladika je pripravila prispevek o vetrni elektrarni Mali Log v Loškem Potoku. Predstavnica Dravskih elektrarn Maribor (DEM) Anamarija Mrgole je v prispevku nedvoumno izjavila, da imajo DEM za dostopno cesto vsa potrebna soglasja in dovoljenja, kar ni res in to v DEM seveda vedo, saj še vedno poteka postopek naknadne legalizacije dostopne ceste na Upravni enoti Ribnica. O tem je v prispevku govoril mag. Tomaž Ogrin iz AAG, to zagotovo vesta tudi bivši župan in aktualni predsednik Lesne zadruga Loški Potok Ivan Benčina in aktualni župan Občine Loški Potok Simon Debeljak, ki sta oba dala izjavi v prispevku. Kot smo bili v Civilni iniciativi za zaščito Loškega Potoka, v imenu katere se oglašam, seznanjeni, je novinarka Pečnik Ladika v postopku priprave tudi prejela gradivo, iz katerega je to dejstvo jasno razvidno, pa je kljub temu dopustila, da je javna televizija, ki jo vsi plačujemo, in imamo torej tudi pravico do verodostojnih informacij, objavila lahko preverljive laži. Prispevek je v lokalnem okolju, kjer je dejstvo o nelegalni gradnji ceste splošno znano, sprožil zgražanje nad izjavo predstavnice DEM in nad načinom predstavitve problematike. Prosim za pojasnilo.«

Novinarka Erika Pečnik Ladika

Menim, da sta bili v prispevku jasno predstavljeni stališči obeh strani: Da so nasprotniki vetrnice vložili tožbo na izdano gradbeno dovoljenje. Tomaž Ogrin je povedal, da je gradnja tako zahtevna, da zahteva posebno gradbeno dovoljenje, da cesta v dovoljenju ni omenjena in izrazil je pomislek, kje poteka cesta in ali imajo sploh dovoljenja lastnikov zemljišč. Na drugi strani so zagovorniki in investitorji vetrnice, ki svoj prav dokazujejo z izdanimi dovoljenji.

Z veseljem pride snemalna ekipa še enkrat v Loški potok, če bi imel še kdo k temu kaj novega dodati.

ODGOVOR VARUHINJE Z MNENJEM

Iz odgovora in vašega dopisa ugotavljam, da je novinarka v prispevek vključila vse strani, ki so v tem postopku pomembne. Za resničnost navedb odgovarja vsak sogovornik. Če se po objavi prispevka pojavi dvom v navedbe katere od strani, je seveda prav, da se to objavi. In novinarka je izkazala pripravljenost, da to navede v novem prispevku.

Menim, da je ravnala korektno in skladno s Poklicnimi merili in načeli novinarske etike v programih RTV Slovenija.

Odziv predstavnice CI Loški potok:

»Najlepša hvala za hiter odgovor; novinarko bom z veseljem kontaktirala, ker bo v Loškem Potoku še mnogo pereče in zanimive vsebine za poročanje.«

Odmevi, 26. 11., o odločitvi Ustavnega sodišča glede oploditve z biomedicinsko pomočjo: »Mislim, da del oddaje krši standarde profesionalnega dela«

Gledalka **B. R.** je v imenu Zavoda za kulturo raznolikosti Open varuhinji posredovala pritožbo zaradi načina obravnave odločitve Ustavnega sodišča glede oploditve z biomedicinsko pomočjo v oddaji [Odmevi](#), 26. novembra:

»Prek spleta sem si ogledala včerajšnjo oddajo Odmevi (26. 11. 2024), v delu, v katerem se je nanašala na odločitev ustavnega sodišča o U-I-418/20, U-I-847/21 z dne 16. 10. 2024 o ustavnosti več določb Zakona o zdravljenju neplodnosti in postopkih oploditve z biomedicinsko pomočjo. Mislim, da del oddaje, katere urednik je bil Aleš Malerič, voditeljica pa Rosvita Pesek, krši standarde profesionalnega dela: v studio sta bila vabljeni dva akterja, ki sta z vidika obravnavane teme nerelevantna, voditeljica je pogovor uvedla z napačno informacijo, med pogovorom ni reagirala na neresnične in diskriminatorne izjave enega od gostov, celo več, med pogovorom je spodbujala sogovornika k izjavam v smeri nespoštovanja odločitev ustavnega sodišča, ki je v ustavni demokraciji vrhovni varuh pravne države, ustavnosti in človekovih pravic.

1. Oddaja Odmevi kot strankofilska miselna utrdba

Prizadevanja za enako obravnavo samskih in poročenih žensk so stara skoraj 30 let. Zgodovinska odločitev ustavnega sodišča je plod prizadevanj številnih civilnodružbenih gibanj in posameznikov, pa tudi politikov, ki so si od sredine 90. let prejšnjega stoletja prizadevali za enako obravnavo žensk pri dostopu do biomedicinske pomoči, ne glede na njihov zakonski status ali spolno usmerjenost. Več o tem si lahko preberete v članku dr. Metke Mencin z naslovom Svobodna.si. V času referendumu o oploditvi samskih žensk leta 2001 se je oblikoval Odbor za svobodno odločanje, ki je vključeval številne aktivistke, zagovornice človekovih pravic in druge posameznike_ce (na spletu je kot člane in podpornike mogoče najti Mojco Dobnikar, Metko Mencin, Tanjo Rener, Mišo Molk, Bernardo Jeklin, Slavoja Žizka, Viko Potočnik, Maria Galuniča, Spomenko Hribar, Iztoka Osojnika, Katjo Boh, Darjo Zaviršek, Nado Kirn Šporar, Tineta Hribarja, Milico Antić Gaber, Vero Kozmik, Dado Bac, Sonjo Lokar, Živo Vidmar, Mitjo Blažiča, Suzano Tratnik, Renato Salecl, Vijolico Neubauer in številne druge), na tem področju pa so bile v vseh teh letih aktivne tudi političarke in politiki (npr. Majda Širca, Dušan Keber, Majda Potrata, Andreja Črnak Meglič, Gregor Golobič, Tatjana Greif, Nataša Sukič). Vsi omenjeni in mnogi drugi (npr. Zagovornik načela enakosti, ki je bil eden od vlagateljev zahteve, pa tudi Varuh človekovih pravic, ki bi lahko bil vlagatelj, pa ni bil) bi bili neizmerljivo primernejši sogovorniki od dveh trenutnih poslancev, ki pri prizadevanjih za enakost na tem področju nista nikoli imela nobene

pomembnejše vloge. Vabilo v oddajo politikom na dan dolgo pričakovane zmage civilnodružbenih prizadevanj na področju reproduktivnih pravic žensk, je do teh prizadevanj najmanj ignorantsko, če ne žaljivo. Je izraz omejenega, strankarskopoličnega razumevanja javne sfere, ki nasprotuje demokraciji kot vladavini ljudstva, ki se ne izraža zgolj prek političnih strank, ampak tudi prek neposredne participacije prebivalcev v zadevah skupnega pomena. TV Slovenija se je ponovno izkazala kot strankofilska miselna utrdba, ki goji odpor, če ne celo prezir do zgodovine, znanja, civilne družbe, žensk in ženskih gibanj. Ponovno je zamudila priložnost izkazati se kot moderna, razmišljujoča platforma širokih obzorij, s svojim nenehnim vsiljevanjem strankarskopolične polarizacije pa je ponovno pokazala, da same sebe ne razume kot javne televizije, ampak kot državno.

2. Netočne informacije o vlagateljih ustavnih zahtev

Voditeljica je oddajo uvedla z besedami, da je ustavno sodišče »pritrnilo stranki Levica, ki je pred 4 leti vložila zahtevo za presojo ustavnosti zakona«. Resnica je precej drugačna, brez dodatnega znanja jo razkriva prvi stavek ustavne odločbe: »Ustavno sodišče je v postopku za oceno ustavnosti, začetem z zahtevama Skupine poslank in poslancev Državnega zbora in Zagovornika načela enakosti.« Torej, politizirajoča izjava voditeljice razkriva njeno nepoznavanje zakonske ureditve, po kateri zahtevo za oceno ustavnosti lahko vložijo zgolj 30 poslancev Državnega zbora (ne pa politična stranka), zlasti pa je z izjavo prišlo do popolnega spregleda dela Zagovornika načela enakosti, ki je na končno odločitev imel zelo pomemben vpliv, saj je bila njegova zahteva izjemno kakovostno pripravljena in tudi javno objavljena.

3. Nereagirane voditeljice na neresnične in diskriminatorne izjave enega od gostov

Voditeljica oddaje ni reagirala na neresnične in diskriminatorne izjave gosta, poslanca Cigler Kralja, ki je med drugim trdil, da je večina na ustavnem sodišču dala prednost željam odraslih pred največjo koristjo otroka in da »otrok naenkrat postane blago, ki si ga zaželiš, v trgovini kupiš, izbereš in imaš«. Izjava je sama po sebi absurda, če pa aludira na možnost nadomestnega materinstva, je tudi napačna, saj se skladno s slovensko zakonodajo kaznuje z zapornom do treh let, kdor opravi postopek oploditve z biomedicinsko pomočjo zaradi nadomestnega materinstva. Na neresnično trditev, da se otroci najbolje razvijajo v družinah, kjer sta prisotna oče in mati, je voditeljica celo odgovorila »Vas razumem, ampak sprašujem, ali je za vas ta tema politično zaprta«. Na nedokazano trditev o apriorni superiornosti posameznih družinskih oblik je izrecno opozorilo ustavno sodišče pri odločanju o posvojitvah v istospolnih partnerstvih v zadevi U-I91/21-19, Up-675/19-32 (točka 61) z dne 16. 6. 2022. Ugotovilo je, da (takrat Janševa) vlada v podkrepitev svojih izjav zatrjuje, da obstajajo številne znanstvene študije, ki naj bi dokazovale, da je najboljše okolje za razvoj otroka skupnost poročenih očeta in matere; medtem ko naj študije, ki naj bi dokazovale, da odraščanje otroka z istospolnima partnerjema ne vpliva negativno na njegov razvoj, ne bi ustrezale merilom znanstvenih študij. Vendar vlada teh svojih trditev ne izkaže. V ta namen namreč ne zadošča sklicevanje na zasebno spletno stran neznane "skupine za spodbujanje kritičnega mišljenja", na kateri je objavljeno raziskovalno poročilo iz leta 2015 avtorjev neznane strokovne izobrazbe oziroma poklica.« Gledalci in gledalke javne RTV imajo razumno pričakovanje, da oddaje o

zahtevnih temah, ki se tičejo velikega števila ljudi in lahko prizadenejo odrasle, zlasti pa njihove otroke, vodijo voditelj_ice, ki so o temi poučen_e, imajo znanje in kompetence za sledenje vsebini pogovora in so sposobni_e oblikovati primerne reakcije na lažne in zavajajoče izjave sogovornikov. Priprava na oddajo mora biti toliko bolj temeljita, kadar so v studio vabljene osebe, od katerih je tovrstne izjave mogoče z gotovostjo v naprej pričakovati.

4. Voditeljica je gosta spodbujala k razmisleku o preprečevanju uresničevanja ustavne odločbe
Voditeljica je gosta dvakrat v zelo kratkem času spodbudila k razmisleku o aktivnostih, ki bi nasprotovale uresničitvi ustavne odločbe, kar je v ustavni demokraciji nesprejemljivo. Ni prvič, ne zadnjič, da volja ljudi nasprotuje odločitvam ustavnega sodišča ali celo odločitvi evropskega sodišča za človekove pravice (v primeru izbrisanih). Osnovni aksiom mirnega sobivanja v ustavnih demokracijah je spoštovanje odločitev vseh sodišč, zlasti ustavnega sodišča. Pri tem si je težko predstavljati, da voditeljica ne bi bila seznanjena s tem, da proti odločbi ustavnega sodišča ne obstaja pritožba in bi bilo vprašanje zastavljeno iz gole radovednosti. Vprašanje »Je za desni pol ta zgodba zdaj končana, ali razmišljate, da bi kako drugače obrnili stvari, se pritožili, kakorkoli?« je mogoče razumeti kot napeljevanje, spodbujanje k političnemu delovanju, ki bi vsaj delegitimiralo odločitev ustavnega sodišča, če ne že preprečilo njeno uresničenje.

Prosim, če se do omenjene oddaje, uredniških odločitev in vodenja lahko opredelite, zlasti pa, da o izpostavljenih dilemah pridobite mnenje uredništva in odgovorne urednice informativnega programa.«

Urednik Odmevov, 26. 11., Aleš Malerič

Najprej, hvala za vaš odziv. Kritika je vedno dobrodošla, se pa z veliko večino zapisanega ne strinjam.

I. Trditi, da sta vabljeni gosta nerelevantna, je smešno, saj Ustavno sodišče v svoji odločitvi zakonodajalcu nalaga, da v roku enega leta odpravi ugotovljeno neustavnost. Zakonodajalec v Republiki Sloveniji je v skladu z načelom delitve oblasti Državni zbor in ne Ustavno sodišče. To je le ugotovilo ustavno neskladnost, o odpravi neustavnosti, do katere mora priti, pa odloča zakonodajalec: torej ti isti poslanci koalicijskih strank, poslanci opozicijskih strank in poslanca ustavno priznanih manjšin v RS. Ti bodo odločili, kako bodo odpravili neustavnost v pozitivnem pravu, kakšno ureditev s pogoji vred bodo sprejeli, zato je njihov odziv na odločitev Ustavnega sodišča relevanten. Odziv vseh, ne le enih. Morda bodo še enkrat sprejeli neustavno ureditev, kdo ve? Poleg tega ti sicer neodvisni poslanci z reprezentativnim mandatom zastopajo glas tistih, ki so jih izvolili, in odločitev volivcev na referendumu junija 2001 jasno kaže, da je bila javnost glede tega vprašanja takrat zelo razdeljena, takratna referendumsko večina pa proti takšni odločitvi. Odzivi javnosti ne kažejo, da se je odnos do ureditve tega vprašanja kljub drugačni odločitvi Ustavnega sodišča bistveno nagnil le v eno smer. Gre za globoko občutljivo vprašanje, o katerem ima javnost zelo nasprotujoče si mnenje. V skladu s tem ni nobene potrebe, da mnenje dela javnosti, ki se z odločitvijo vsebinsko ne strinja, ignoriramo. V vsakem primeru bo odločitev Ustavnega sodišča in ugotovljeno neustavnost treba odpraviti in že to je uspeh zagovornikov takšne odločitve Ustavnega sodišča.

Da, seveda bi lahko povabili tudi drugačno kombinacijo gostov. Ne nujno le zagovornike takšne odločitve Ustavnega sodišča kot – tako se mi zdi – namigujete. Kdo pa pravi, da bi smeli vabiti le zagovornike takšne odločitve, sploh ob očitni razdeljenosti javnosti. Bi vas ob nasprotni odločitvi Ustavnega sodišča motilo, če bi povabili tudi zagovornike oploditve samskih in istospolnih žensk z biomedicinsko pomočjo in ne le tistih proti? Je pa tako, da o izbiri gostov odločamo uredniki in ne zainteresirana javnost. Gostje v oddaji so odvisni tudi od tega, kdo pristane na povabilo, kako nam uspe pokriti dnevne dogodke in sestaviti oddajo ob upoštevanju časovnih omejitev, ki jih prepogosto prekoračimo. Kot ste verjetno opazili, sta vabljeni gosta odgovarjala na več dnevnikih tem in oddajo lahko, ne da bi pri tem kršili standarde našega dela, izpeljemo tudi tako. In če povabimo tiste, ki bodo o odpravi neustavnosti z glasovanjem v Državnem zboru odločali, še nismo strankofilna miselna utrdba, kot nas žaljivo imenujete, predvsem pa nismo državna televizija, samo zato, ker niso gostje v skladu z vašimi željami in interesi.

II. Informacije o vlagateljih ustavnih zahtev so bile res pomanjkljive, je pa res, da če bi podrobno naštevati vseh 38 poslancev in kasneje še varuha načela enakosti, bi dobili precej nepregledno napoved. Kljub temu bi morali biti pri simplifikaciji podatkov bolj natančni. Oktobra 2020 je skupina 38 poslancev s prvopodpisanim Matejem T. Vatovcem (Levica) na Ustavno sodišče vložila zahtevo za oceno ustavnosti Zakona o zdravljenju neplodnosti in postopkih oploditve z biomedicinsko pomočjo. Predstavnik Levice ni bil sam, je bil pa prvopodpisani. Zagovornik načela enakosti je zahtevo za presojo ustavnosti vložil leto kasneje. Kljub nenatančnosti, ki je bila že v Dnevniku, ni potrebe po diskvalifikaciji voditeljice oddaje.

III. Da voditeljica ni reagirala na neresnične in diskriminatorne izjave enega od gostov je zgolj vaša interpretacija. Gosta imata pravico do svojega mnenja, tudi do tega, da ocenita, da je »večina na sodišču dala prednost željam odraslih pred največjo koristjo otroka« ali obratno. Voditelj sprašuje, usmerja, dvomi, ni pa v vlogi mnenjskega voditelja, tudi, če se katera od vpletenih skupin ob takšni izjavi čuti užaljena ali diskriminirana, za kar nam je iskreno žal. Voditelj seveda kdaj podvomi v izjave gostov, navede nasprotno dejstvo, že zaradi časovnih omejitev pogovora pa se ne more vtakniti v vsako besedo. Tudi o tem, na kaj naj bi izjava gosta aludirala, zgolj ugibate.

Kar se tiče navedbe o tem, v kakšnih skupnostih naj bi otrok bolje odraščal, je Ustavno sodišče pri svoji obrazložitvi odločbe s 16. 6. 2022 v prvi vrsti ocenjevalo, ali je takratna vlada ustrezno argumentirala oziroma podprla svojo navedbo, skratka, gre za oceno, ali je izpolnila svoje dokazno breme v konkretnem postopku in ocena Ustavnega sodišča je bila, da je ni, da torej ni predložila dovolj dokazov za svojo trditev. Ne gre za absolutno resnico, ampak za presojo dokazov v konkretnem primeru, v katerem Ustavno sodišče presoja argumente, ki jih navedejo stranke in je potem to del obrazložitve oziroma argumentacije ustavne odločbe, ki jo je treba uresničiti. Imajo pa ljudje še naprej lahko drugačna mnenja, kljub temu, da odločitev, ko je enkrat uresničena, postane del pravnega reda.

Izjava voditeljice, da »gosta razume«, še ne pomeni, da se z njim strinja. To je zgolj vaša interpretacija. Voditelj mora zaradi omejitve časa za pogovor na različne načine gosta ustaviti in preiti na naslednje vprašanje in vprašanje o nadaljnjih potezah strani, ki se z odločitvijo

Ustavnega sodišča ne strinja, je – kljub temu, da je odločitev treba uresničiti – vsekakor smiselno, saj po primerih v drugih državah po svetu vidimo, da se nasprotniki določene ureditve ne vdajo tudi nekaj desetletij kasneje ne. Naj samo navedem razveljavitev primera Roe vs. Wade v Združenih državah Amerike, kjer je ameriško Vrhovno sodišče žal – z uporabo besede žal sem izrazil svoje osebno mnenje oziroma bolje prepričanje – razveljavilo pravico do splava na zvezni ravni in jo prepustilo ureditvi zveznih držav ter s tem znižalo nivo varnosti žensk v ZDA. Interpretacija ameriškega primera je, kot rečeno, moje osebno mnenje.

IV. Trditev, da je voditeljica »gosta spodbujala k razmisleku o preprečevanju uresničevanja ustavne odločbe«, je globoko zmotna. Znova gre zgolj za vašo interpretacijo. Glede na prepričanja katoliške strani in tudi glede na okrepljene aktivnosti slovenskega katoliškega tabora za »pravico do življenja, klasično družino in podobno« v zadnjem času«, je vrtanje v gosta celo utemeljeno. Že pri prejšnji točki sem spomnil na primer Roe vs. Wade, ki dokazuje, da presoje v praksi niso večne in dokončne, da se sodna praksa skozi čas tudi spreminja. Kot je na Vrhovnem sodišču ZDA padel primer Roe vs. Wade, je na Ustavnem sodišču RS padla tudi referendumski odločitev, ki je samskim ženskam in istospolnim ženskim parom leta preprečevala oploditev z biomedicinsko pomočjo. Včasih se sodišče nagne v to, včasih v drugo smer in vedno poražena stran ni zadovoljna z odločitvijo. Vrtanje voditeljev z vprašanji zato ni nekaj prepovedanega. Bi vas motilo, če bi ob nasprotni odločitvi Ustavnega sodišča, voditeljica z vprašanji vrtala v gosta z druge strani, če bodo na drug način vendarle poskušali doseči pravico samskih in istospolnih žensk do oploditve z biomedicinsko pomočjo?

Voditeljica Odmevov, 26. 11., Rosvita Pesek

Ad.1. Odločitev o gostih Odmevov je v pristojnosti urednikov oddaje, ne voditeljev. Na izbor gostov v oddaji 26. novembra sicer nisem imela nobenih pomislekov.

Ad. 2. Pritožnica mi očita netočnost informacije glede vlagateljev ustavne presoje. Apostrofiran je bil prvopodpisani Matej T. Vatovec, čigar izjava je bila tudi objavljena. Niso pa bili naštetni vsi. Bolj kot naštevanje pobudnikov je bilo v napovedi teme pomembno, da gledalce seznanim z vsebino odločitve Ustavnega sodišča. Napovedi v Odmevih so praviloma dolge med 20 in 30 sekund, zato so poenostavitve in zgostitve nujne. Nismo časopis! Očitek je zato brezpredmeten.

Ad.3. Pritožnica mi očita, da se nisem odzivala na očitke poslanca iz vrst NSi. Namen soočenj v Odmevih je, da argumente izmenjata gosta, ne pa, da voditelj izmenjuje argumente z enim od gostov, medtem ko druga gostja, poslanka iz vrst Svobode, čaka na svoj pičlo odmerjen čas. In poslanka se je odzvala.

Ad.4. Pritožnica mi očita, da sem poslanca s ponovitvijo vprašanja napeljevala k nespoštovanju odločbe US. Vprašanja voditelja, kot so »kaj bo naredila opozicija, kako se bo odzvala na odločbo US,« sodijo v železni repertoar novinarskih vprašanj. Izkušenj z nespoštovanjem odločb US oz. njihovim oviranjem imamo v naši mladi demokraciji kar precej, ena izmed njih je 7-letna neizpolnitev odločbe US o financiranju javno veljavnih programov osnovnošolskega izobraževanja v zasebnih šolah. Zato očitek pritožnice o neprimernosti mojega vprašanja zavračam.

Pod črto. Demokratično družbo in skupnost smo si želeli zato, da lahko imamo v njej različne poglede. Obravnavana tema – postopki oploditve z biomedicinsko pomočjo – je bila, odkar je stopila v ospredje, predmet še kako različnih pogledov. Ustavno sodišče pa je zdaj, po 23 letih »zožene« ureditve tega vprašanja, postavilo piko s »širšo« možnostjo uresničitve te pravice. Ni nujno, da za vedno. Najprej je na vrsti politična večina, ki bo pripravila predlog nove zakonodajne ureditve, zatem pa jo čaka še ustaljena parlamentarna procedura.

Skrbi me pa ta jedkost, ki jo razberem v pritožbi. Polna je strahov, namigov, insinucij, kaj naj bi voditeljica imela v mislih, katere odločitve US bi še morala poznati, koga bi morala utišati, kdo vse bi lahko bil primernejši gost. Ni potrebe zanjo.

Lahko pa združiva moči in bo pritožnica, kot predstavnica civilne družbe, uspešnejša v prizadevanjih po bolj znosni dolžini oddaje Odmevi, kot smo uredniki in voditelji. Z novim vodstvom, ki ga je potrdil Svet RTV (v njem pa odločilno vlogo igrajo prav civilnodružbena gibanja), se je dolžina Odmevov namreč brez argumentacije skrajšala na pičlih 25 minut. Za voditelje, ki smo Odmeve vodili še v dolžini 45 minut, 40 minut, potem 30 in zdaj 25 minut, predstavlja ta odmerjeni čas nevzdržno zožitev pogovornega časa z gosti, odsotnost bolj poglobljenih tem ter pogosto odvečno prekinjanje gostov in pozivanje k zaključku pogovora. In kljub temu nam minute pogosto spolzijo iz rok. Tudi v kritizirani oddaji so, saj smo obravnavali 5 vsebinsko različnih tem in lahko ugibate, koliko časa smo imeli na voljo za posamično temo. Morda lahko pritožnica s svojim vplivom in močjo doseže razumnejše odločitve vodstva TVS in svetnikov ter svetnic na RTVS, ki so te odločitve o 25 minutnih Odmevih tudi potrdili.

Zatorej pritožbo Zavoda Open oz. B. R. varuhinji v celoti zavračam, v upanju, da temelji zgolj na nepoznavanju ustaljenega voditeljskega in uredniškega snovanja oddaje Odmevi že 27 let.

ODGOVOR VARUHINJE Z MNENJEM

Menim, da sta že urednik in voditeljica Odmevov s podrobnima pojasniloma odgovorila na večino vaših pripomb in očitkov glede kršenja programskih standardov in poklicnih meril RTV Slovenija.

Glede izbire gostov je urednik pojasnil, da so želeli z njo osvetliti predvsem uresničitev ustavne odločitve, torej uskladitev Zakona o zdravljenju neplodnosti in postopkih oploditve z biomedicinsko pomočjo z odločbo Ustavnega sodišča. To je v pristojnosti Državnega zbora, zato je bila izbira dveh poslancev, predstavnikov zakonodajne veje oblasti, glede na vsebinsko zasnovo oddaje, primerna.

Informacija o vlagateljih pobude za ustavno presojo v napovedi pogovora je bila res pomanjkljiva, ni pa bistveno vplivala na razumevanje napovedi. Dobrodošla bi bila predvsem omemba zagovornika načela enakosti, čeprav se je pobudi pridružil kasneje. Ob tem pa je potrebno opozoriti, da so Odmevi namenjeni analizi dnevnega dogajanja, ki je praviloma že predstavljeno v Dnevniku. Zato ga v Odmevih le kratko povzamejo in nato podrobneje analizirajo. O odločbi Ustavnega sodišča so v Dnevniku poročali na začetku oddaje. Tam so podrobno predstavili zgodovino prizadevanj za postopke oploditve z biomedicinsko pomočjo in odzive večine parlamentarnih strank. Tudi tam so pri navedbi pobudnikov ustavne presoje napačno navedli, da je pobudo pred štirimi leti vložila Levica in da se je kasneje pobudi pridružil

še zagovornik načela enakosti. Ta napaka, ki za javni medij ni primerna, saj pomeni odmik od natančnosti, je ostala tudi v Odmevih.

Glede vodenja oddaje Poklicna merila in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija v točki 9.1 določajo:

»Voditelji oddaj se morajo do drugih sodelujočih vesti vljudno in spoštljivo. Ne smejo biti kritični ali zahtevni do enih, do drugih pa spravljivi in njim naklonjeni. Bistveno je tudi, da ohranijo svojo verodostojnost, tako da se izogibajo izražanju svojih osebnih stališč pri vodenju pogovorov ali okroglih miz in pristranskosti pri izbiri vprašanj.«

Menim, da se je voditeljica do obeh sogovornikov vedla vljudno in spoštljivo in bila enako zahtevna do obeh, med pogovorom ni izražala osebnih stališč, niti izkazovala pristranskosti pri izbiri vprašanj.

Poklicna merila sicer podrobneje določajo tudi vodenje intervjuja, kjer v točki 5.6 med drugim piše:

»Ko sogovornik izrazi polemična stališča, jih je treba med pogovorom razjasniti. Nosilci javnih funkcij ali tisti, ki si to prizadevajo postati, ali tisti, ki zagovarjajo ali kritizirajo neko politiko, morajo biti nagovorjeni spoštljivo in z ustreznim profesionalnim tonom. Novinarji RTV Slovenija morajo delovati profesionalno: iskati odgovore, razmejiti razne dileme. Neprijazno nastopanje in vidna čustvena navezanost na eno stran v pogovoru ni znamenje profesionalnosti.«

Te določbe so namenjene predvsem intervjuju z eno osebo. Ko voditelj sočasno sprašuje dva sogovornika, lahko odziv na polemično stališče prepusti drugemu sogovorniku, saj je v primerih polemičnih soočenj mnenj ali osvetlitve določene vsebine z več zornih kotov naloga voditelja predvsem postavljanje vprašanj na način, da lahko oba sogovornika izrazita vsa bistvena stališča glede glavne teme. Voditelj je dolžan poseči, ko eden od sogovornikov izrazi očitno napačno dejstvo, ne pa, ko izrazi mnenje.

Zato menim, da v oddaji niso bili kršeni ne Programski standardi RTV Slovenija ne Poklicna merila in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija.

Kljub temu se vam za poslano pritožbo še enkrat zahvaljujem, saj so takšne pritožbe spodbuda za ponovni premislek o oddajah, kar nedvomno prispeva k odgovornejšemu pristopu do zasnove, urejanja in vodenja oddaj.

Zrcalo tedna, 10. 11.: »Enostransko poročanje o nasilju v Amsterdamu ob nogometni tekmi Maccabija in Ajaxa«

Varuhinja je prejela **33** odzivov na oddajo [Zrcalo tedna](#), v nedeljo, 10. novembra. Glede na način odzivanja in tudi nekaj podobnih odzivov je ugotovila, da gre večinoma za verižne dopise, spodbujene iz enega naslova in deljene. Primeri odzivov:

»O dogajanjih v Amsterdamu lahko rečem le, da je bil prispevek o dogajanju skrajno pristranski in podcenjujoč. Pozabljate, da gledamo tudi druge medije in smo imeli možnost videti avtentične posnetke obnašanja izraelskih "navijačev" tako na stadionu kot zunaj, da o prepevanju pesmi in gesel z genocidnim sporočilom sploh ne govorim. Včasih so novinarji vsaj skušali poročati

relativno nevtralnno, to je bilo pa kot poročanje nogometnega (izraelskega) navijača. Me ne čudi, da je gledanost RTV na psu ...« (T. K.)

»Z izrednim razočaranjem sem gledala enostransko poročanje o nasilju v Amsterdamu ob tekmi izraelskega NK Maccabi in nizozemskega NK Ajax v nedeljskem Zrcalu tedna na javni RTV Slovenija.

Amsterdamska policija je že pred dnevi potrdila, da so že dan pred tekmo z nasiljem, zastraševanjem in vandalizmom začeli prav navijači Maccabija, a o tem novinar Edvard Žitnik ni poročal. Nasilje je pripisal le eni strani, navijače Maccabija, ki slovijo kot eni najbolj nasilnih na svetu, pa predstavil kot nedolžne žrtve antisemitizma, čeprav je bilo kmalu jasno, kaj se je v resnici zgodilo: /.../

Za ohranitev kredibilnosti RTV Slovenija bi bilo nujno, da objavite dopolnjen in verodostojen prispevek, ki prikaže, kaj se je zares zgodilo.« (B. V.)

»Pišem vam zaradi poročanja glede izgredov v Amsterdamu ob nogometni tekmi med Maccabijem iz Tel Aviva in Ajaxom. Nedopustno je, da novinar v prispevku poroča enostransko in ne omenja napada na arabskega taksista, zažiganja in trganja palestinskih zastav, žvižganja med minuto tišine, s katero so se poklonili žrtvam poplav v Valenciji in lepljenja fotografij padlih izraelskih vojakov, ki so v Gazi izvajali genocid. Nekaj teh dejanj je kaznivih, nekaj izjemno neprimernih. Nobeno nasilje ni sprejemljivo in s tem v mislih bi morali poročati tudi novinarji državnega medija. Enostransko poročanje in izpostavljanje nasilja oseb, ki nasprotujejo genocidu v Gazi, in zamolčanje nasilja, ki ga izvajajo podporniki Izraela, vodi v delitev družbe v Sloveniji in s tem (v najboljšem primeru) meče slabo luč na vse, ki si želimo čimprejšnjega konca genocida v Gazi.

Prosim, da v tej zadevi ukrepate in nas zaščitite pred enostranskim poročanjem novinarjev RTV Slovenija.« (T. P.)

»Želim izraziti ogorčenje nad TV-voditeljem Žitnikom, ki je v nedeljo v Zrcalu enostransko poročal o "ne" nasilju izraelskih navijačev Maccabija v Amsterdamu.« (J. R.)

»V oddaji Zrcalo tedna, ki se je na RTV Slovenija predvajala 10. 11. 2024, se je povsem enostransko poročalo o nasilju v Amsterdamu ob tekmi izraelskega NK Maccabi in nizozemskega NK Ajax.

/.../ Da je prispevek, v katerem je izostala kopica za osvetlitev dogodka zelo relevantnih informacij prišel na RTV, je odgovorna urednica Marta Razboršek.« (M. Š.)

»Opazil sem, da je poročilo Zrcala tedna o dogodkih v Amsterdamu med tekmo NK Maccabi in NK Ajax povsem enostransko in ne prikazuje celotne situacije. Ogorčen in zaskrbljen sem zaradi oblike poročanja, ki očitno predstavlja le eno plat dogajanja in spregleda nasilje in provokacije navijačev Maccabija. Kot je razvidno iz dostopnih informacij, so navijači Maccabija pred tekmo sami začeli z nasiljem, zastraševanjem in vandalizmom, o čemer novinar Edvard Žitnik ni poročal. Namesto tega je nasilje pripisal le navijačem domačega kluba NK Ajax, navijače Maccabija pa predstavil kot nedolžne žrtve antisemitizma, čeprav je jasno, da so sami sprožili incidente z žaljivimi in provokativnimi izjavami ter dejanji.

Takšno pristransko poročanje je zaskrbljujoče, saj podcenjuje jasne vzroke za nastanek nasilnih incidentov in prenaša enostransko sliko dogajanja gledalcem, ki se zanašajo na točnost informacij na RTV in celostno pokrivanje dogajanja. Prosim, da vsebino preverite in ustrezno ukrepate./.../« (K. K.)

»Zahtevam pojasnilo in ukrep glede enostranskega poročanja o incidentu v Amsterdamu, ki ste ga objavili v Zrcalu tedna. Dogodek je večplasten, nedopustno obnašanje navijačev Maccabija pa dobro dokumentirano. Takšno poročanje je zavajajoče in hujskaško.« (G. I.)

Uredništvo Informativnega programa TV Slovenija

Zrcalo tedna je komentatorska oddaja zunanjepolitičnega uredništva, avtor oddaje je tudi podpisan kot komentator dogodkov v svetu. V oddaji, ki jo omenjate, se je avtor Edvard Žitnik, kot je pisno pojasnil, zanašal na posnetke, ki so jih do takrat poslale agencije, verificirani posnetki z družbenih omrežij so prek agencij prišli po tem, ko je redakcijo oddaje v soboto popoldne zaključil.

Posnetke in izjave, ki so razsvetlili tudi večji del ozadja dogajanja v Amsterdamu, smo objavili v več dnevnoinformativnih oddajah – dan po nočnem razgrajanju, v petek, 8. 11. 2024, ko že v napovedi jasno piše: »Pet poškodovanih v bolnišnici, deset aretiranih v priporu. Tak je povzetek noči v Amsterdamu, ko so po nogometni tekmi med domačim in izraelskim klubom izbruhnili nasilni obračuni med izraelskimi navijači in protestniki, podporniki Palestincev.« Že v napovedi piše, da ena stran dogodek opisuje kot antisemitizem, druga pa pravi, da so Izraelci oskrunili palestinske simbole, torej zastavo.

Prispevek o dogajanju po tekmi in protestih, ki so sledili, smo obdelali še v ponedeljek, 11. 11., v Dnevniku, temo pa celovito dopolnili in obdelali v Odmevih, 13. 11., ko je bila gostja dr. Alenka Zupančič s Filozofskega inštituta ZRC SAZU. Zapleteno problematiko smo gledalcem predstavili v najširšem možnem kontekstu.

Prispevek v Dnevniku smo imeli tudi v četrtek, 14. 11., saj so se na mogoče izgrede pripravljali tudi v Parizu pred tekmo med Francijo in Izraelom. V petek, 15. 11., smo v Dnevniku nato objavili tudi vest o incidentu.

Tudi v prihodnje se bomo trudili preverjene informacije posredovati slovenski javnosti.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Iz odgovora je razvidno ključno dejstvo, da je bila oddaja Zrcalo tedna zaključena v soboto popoldne, ko informacij, na katere se sklicujete, še ni bilo v verodostojnih virih, ki jih uporablja RTV Slovenija. Posnetki neznanih posameznikov na družbenih omrežjih niso viri, na katerih bi novinarji RTV Slovenija lahko utemeljevali svoja poročila in komentarje. Včasih se izkažejo kot primerni, vedno pa ne, zato je za javni medij primerno, da jih pred objavo preveri. K temu novinarje zavezujejo tudi Poklicna merila in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija, ki navajajo:

»1.3 Preverjanje dejstev

Novinarji in uredniki RTV Slovenija morajo spoštovati temeljno profesionalno pravilo, da je treba vse podatke pred objavo preveriti. Če to ni mogoče, je nujno navesti vir. /.../

Posebna previdnost je potrebna pri uporabi neavtoriziranih virov z interneta, saj je dostop do medmrežja omogočen vsakomur brez omejitev, zato bi nekritična uporaba podatkov iz teh virov lahko pomenila dezinformiranje javnosti. Pred objavo neavtoriziranih vsebin z interneta je treba preverjati vsa dejstva. Če se vendarle odločimo za objavo neavtoriziranega vira z medmrežja, pa je treba to zelo jasno navesti.«

Poklicna merila torej programskim ustvarjalcem izrecno nalagajo posebno previdnost pri uporabi neavtoriziranih virov, saj njihova nekritična uporaba lahko pomeni dezinformiranje javnosti. Razen v izjemnih primerih, ko je hitrost objave ključna, morajo zato novinarji dati prednost preverjenim informacijam pred hitrostjo objave. Tedenska komentatorska oddaja Zrcalo tedna tudi sicer ni namenjena čim hitrejšemu posredovanju informacij (temu so namenjene dnevnoinformativne oddaje), temveč, kot piše v njenem opisu: »Predstavlja, analizira in zrcali svet, v katerem živimo. Komentatorji zunanjepolitičnega uredništva na zgovoren način v oddaji zajamejo najodmevnejše in tudi pozabljene dogodke - gledalcem v vednost in razmislek.«

Verodostojne in preverjene informacije o dogajanju v Amsterdamu so prihajale v medije postopoma. Kot izhaja iz odgovora in iz ogleda oddaj v arhivu rtslo.si, je uredništvo takoj, ko so verodostojni viri navedli tudi drugačne podatke o dogajanju v Amsterdamu, te objavilo v dnevnoinformativnih oddajah.

Zato menim, da je TV Slovenija v nizu več oddaj in prispevkov, v katerih je več dni poročala o dogajanju v Amsterdamu in dogajanje tudi komentirala, predstavila vse bistvene informacije o dogajanju ter dogajanje osvetlila z vseh zornih kotov in v skladu s Poklicnimi merili in načeli novinarske etike v programih RTV Slovenija. Oddaja Zrcalo tedna pa je predstavila dogajanje, kot je bilo znano do zaključka redakcije oddaje. Ta je, za razliko od dnevnih oddaj, ki predstavljajo najnovejše dogajanje, zaključena že dan pred predvajanjem, zato ne vključuje nedeljskega dogajanja.

Pobuda: Utrip pod vodstvom Jožeta Možine

»Začel sem pogrešati vodenje oddaje Utrip na vaši televiziji s strani gospoda Jožeta Možine. Prosim vas, če lahko naredite kaj v tej smeri, da bom ponovno videl Utrip pod njegovim vodstvom.« (S. C.)

Mnenja

O oddaji Marcel, 4. 11.

»Končno nekdo, ki je dal Marcelu piti vode. Non stop skače v besede sogovornikom, da ne morejo izgovoriti enega stavka ali misli do konca. Iz ene teme v drugo in /.../, kot da je on gost. /.../ Hvala gospe Abramović!« (J. I.)

O oddaji Marcel, 11. 11., in voditelju

»V oddaji, ki je bila na sporedu včeraj, 11. 11. 2024, ob 21.05 na TV SLO 1, se je voditelj Marcel Štefančič najprej pogovarjal z Niko Kovač, nato pa z zdravnico Sanjo Rozman. Prosim, če lahko

voditelj odgovori na vprašanji. Zakaj je prvi gostji Niki Kovač postavljaj vprašanja in ji omogočil veliko časa za odgovore? V odgovorih ni zavrgla trditve, da zapravlja davkoplačevalski denar. Zakaj ni omogočil tudi drugi gostji, zdravnici Sanji Rozman, dovolj časa za njene strokovne odgovore? Zdravnica je vsaj pri enem odgovoru začela z enim stavkom, pa jo je voditelj nestrokovno, nespoštljivo prekinil.

Vodenje oddaje na tak način se pri tej oddaji večkrat dogaja. Če se bo tako nadaljevalo, ne želim podpirati nestrokovnega, pristranskega novinarstva z RTV-prispevkom še naprej.« (M. S.)

»Pri ogledu zadnje oddaje Marcel (11. 11. 2024) me je močno zmotilo, da je bilo pol oddaje tako "enostranske". Ob gostji oddaje ga. Niki Kovač je bila še ena gostja, ki je samo potrjevala stališča prve gostje. Sprašujem se, kje je v oddaji kakšna pluralnost, soočenje različnih mnenj ... Kot državljan Slovenije imam vendar pravico, da na nacionalni televiziji v elitnem večernem času ne poslušam enostranskega pogleda na nasilje žensk, o splavu in podobnih stvareh.

Prosil bi odgovorne urednike oddaj, da zagotovijo ustrezno zastopanost različno mislečih v oddajah na RTV.« (M. K.)

O prispevku v Slovenski kroniki, 14. 11.

»Slovenska kronika, 14. 11.,. [prispevek o odprtju nove šole v Kamniku](#). Govorili so ravnateljica, župan, nekdanja učenka in sedaj predsednica države. Vse lepo in prav, pomembno je, da so bili povabljeni k besedi. Ni pa prav, da pri šoli, za katero je bilo rečeno, da je najsodobnejša v Sloveniji, arhitekturno zelo lepo in inovativno narejena, ni bilo niti z besedo omenjeno, kdo je avtor te čudovite, inovativne in sodobne arhitekture, kateri arhitekt ali biro jo je zasnoval. To je pomembna informacija. Arhitektura je zelo pomemben sooblikovalec naših prostorov in življenja. Pred dnevi smo to lahko gledali v odličnih oddajah Spomini o bratih Suhadolc.« (N. J.)

Kritiki

Oddaji Tarča, 7. 11., in voditeljici

»Doslej sem vedno pričakoval omenjeno oddajo z velikim pričakovanjem, žal pa moram sedaj ugotoviti, da je bila zadnja o šolstvu katastrofalna, voditeljica namreč. Skoraj ni pustila nobenemu povabljenju dokončati misli. Zakaj navleče toliko sogovornikov v studio, če jim ne da do besede? Ali ne pozna ministra Logaja? Ne ve, kako govori? Ali je to le namerno izpostavljanje posmehu? Res so vsi šolski ministri po Gabru katastrofa, a tudi takšne oddaje ne bodo spremenile ničesar.« (M. P.)

Oddaji Marcel in voditelju

»Sprašujem, zakaj takšna reklama za g. Štefančiča, mu je njegova moč kot očitno zelo padla? Pa kdo še sploh gleda voditelja, večino oddaje samo on govori. Namenite več sredstev za oddajo Dobro jutro, ki je na RTV precej gledana oddaja in vrnite stare voditelje, kot so Mojca, Katja, Boštjan, ki so precej popestrili naša jutra.« (D. H.)

II. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM

Oddaja Ah, ta leta! Zgodba o vinu, 9. 11.: »Sama reklama za vino«?

Gledalec J. G. se je odzval na oddajo [Ah, ta leta! Zgodba o vinu](#), ki je bila na sporedu 9. novembra:

»Pa spet neke cvetke: nekaj dni nazaj na prvem programu cela reč o ne pitju alkohola /.../ evo danes - Ah ta leta - sama reklama za vino ... Kaj to pomeni? Dajte se vsaj odločit, kam peljete vsebino /.../«

Urednica oddaje Ah, ta leta! Neva Novljan

V oddaji Zgodba o vinu, ki je bila predvajana na martinovo soboto, smo želeli predvsem predstaviti bogato vinarsko tradicijo na Slovenskem ter delo in prizadevanje naših vinarjev, ki svoj izziv vidijo predvsem v ekološkem, sonaravnem vinogradništvu, ohranjanju lokalnih, avtohtonih sort, ki bi sicer izumrle, in v tradicionalnem kletarstvu, z željo po pridelavi čim bolj kakovostnega in naravnega vina. Prav tako smo želeli predstaviti, kakšno mesto ima vino v slovenski kulturi, kako je v zgodovini vplivalo na naš način življenja in kako globoko je vinska kultura vsajena v našo identiteto, kar je v oddaji pojasnila etnologinja Barbara Sosič iz Slovenskega etnografskega muzeja. Nanizala je več primerov, kako je vinogradništvo in vino imelo posebno mesto v vsakdanjem življenju ljudi, v številnih obredih, šegah in navadah ter kako se je ta kultura prenašala iz roda v rod. Poudarila je tudi, da je vino prisotno v slovenski literaturi, pesništvu, zdravicah, napitnicah, narodnih in ponarodelih pesmih, kjer pa vino ne simbolizira le uživanja ob delu in praznovanjih, ampak tudi povezanost ljudi z zemljo in naravo, neguje občutek skupnosti, povezanosti med ljudmi ter spoštovanje do tradicije in izročila. Poudarili smo tudi, da vinska kultura ne pomeni zgolj pitja vina, temveč je bila skozi vso zgodovino predvsem priložnost za povezovanje in skupno praznovanje, brez pretiravanja. V oddaji smo celo izpostavili star rek: In vino veritas, kjer je etnologinja opozorila, da so torej že stari Rimljani poznali tudi negativne učinke prekomernega pitja vina in ga celo omejevali. Skratka – vino ni le alkoholna pijača, temveč smo se usmerili na njegovo simboliko v naših življenjih, torej vino kot simbol veselja in tradicije, ki živi tako v družinah kot lokalnih skupnostih. O pomenu vina v naši kulturi in zavesti pa priča tudi to, da je državna himna sedma kitica Prešernove Zdravljice, ki med drugim opeva tudi trto in vino. Etnologinja tudi tu izpostavi, kako France Prešeren v Zdravljici povzdiguje vino kot simbol prijateljstva, miru in narodne zavesti. Skratka – oddaja Zgodba o vinu ni bila nikakor zastavljena kot promocija pitja vina, temveč kot predstavitev vina in slovenske vinogradniške in vinarske tradicije kot del bogate kulturne dediščine.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Menim, da je urednica podrobno in utemeljeno pojasnila vsebinsko zasnovo in namen oddaje. Iz pojasnila, pa tudi iz oddaje same, ki sem si jo ogledala, je razvidno, da namen uredništva nikakor ni bil promocija pitja alkohola, temveč poglobitev vsebine prazničnega dneva, na katerega je bila oddaja predvajana. Martinovo je v slovenski družbi močno prisoten praznik; v

javnosti, med trgovskimi in drugimi ponudniki mnogo preveč zgoščen samo na vino in jedi, ki naj bi bile ob njem značilne. Zato je bila primerna uredniška odločitev, da del oddaje Ah, ta leta! na martinovo soboto namenijo vsebinam, s katerimi so s sogovorniki osvetlili in poglobili številne etnološke, kulturne, sociološke, kmetijske in druge razsežnosti praznika, ki so večinoma spregledane.

To je skladno z določili Zakona o RTV Slovenija, ki med drugim piše, da RTV Slovenija v svojih programih »zagotavlja oddaje, ki odražajo življenje in probleme različnih struktur prebivalstva, pri čemer izhaja iz načela enakopravnega obveščanja o dogajanjih v vseh delih Slovenije in zamejstva, zagotavlja ustvarjanje dokumentarnih oddaj nacionalnega pomena, ki predstavljajo dokument preteklega časa in časa, v katerem živimo«.

Programski ustvarjalci morajo poleg zakona pri sestavljanju in izvedbi programa spoštovati tudi Programske standarde RTV Slovenija in Poklicna merila in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija, ki pa v tej oddaji niso bili kršeni.

Strinjam se z vami, da je alkoholizem v slovenski družbi velik problem, zaradi česar mora RTV Slovenija zavestno in redno pripravljati vsebine, ki na to opozarjajo, iščejo rešitve in predstavljajo preventivne akcije. Obenem pa to ne pomeni, da ne sme pripravljati oddaj o vinu, ki poudarjajo vse druge pozitivne vidike vinogradniške in vinske kulture, kot je to storila ta oddaja.

III. RAZVEDRILNI PROGRAM

Pohvala oddaji Kaj dogaja, 9. 11. 2024

»Danes smo pri nas še posebej uživali v oddaji [Kaj dogaja](#). Vsa pohvala ustvarjalkam (bile so krasna ustvarjalna večina) in ustvarjalcem, posebej pa "kombonežkam" in njihovi globoko povedni skladbi v vseh ozirih – tistemu, ki jo je spisal, pa itak. Še mnogo ustvarjalnih idej.

PS: predajte pohvale "vsem vpletenim", prosim. Niso vedno kritike to, kar nas druži.« (F. Š. P.)

IV. ŠPORTNI PROGRAM

»Zmagovalka ali zmagovalec je samo eden«

Gledalko T. C. je zmotilo poimenovanje o »dvojni zmagi«, čeprav sta tekmovalca iz iste države zasedla prvo in drugo mesto:

»Ker se je začela zima in z njo tekmovanja v različnih zimskih športih, vas prosim, da vse komentatorje obvestite, da v primeru, da dve tekmovalki ali dva tekmovalca iz iste države dosežeta prvo in drugo mesto, nikakor ne govorijo o dvojni zmagi, ker je zmagovalka ali zmagovalec samo eden, drugi je pač drugi. Že danes je Peter Kavčič začel s tako neumnostjo. Prosim, da vse komentatorje opozorite, naj se vendarle enkrat naučijo pravilno komentirati.«

Urednik Uredništva športnih oddaj in prenosov na TV Slovenija **Tomaž Hudomalj**

Hvala za vaše opozorilo. Tudi naše lektorice nas na te zadeve opozarjajo. Tako da se trudimo povedati tako, kot je prav. Včasih pa se zgodi, da v nekem zanosu naredimo kakšno napako. Uživajte še naprej v naših neposrednih prenosih in ostalih športnih vsebinah.

ODGOVOR VARUHNJE

Upam, da bo tudi vaše pravočasno opozorilo prispevalo k pravilnemu imenovanju zmag, drugih mest, zlatih in srebrnih medalj itd.

Mnenje o prenosih tekem državne reprezentance

»TV šport: nogometne tekme, Liga prvakov. Ne prenašate pomembnih tekem. To ni sprejemljivo. Nacionalna TV bi morala prenašati vse tekme državne reprezentance v vseh športih. Plačujemo RTV-prispevek, pa ne moremo gledati.« (K. L.)

V. TV MARIBOR

»Zakaj ne predvajate nadaljevanke o narodnih običajih«

Gledalec **F. Ž.** se je obrnil na varuhinjo z vprašanjem, zakaj v prazničnih dneh na TV Slovenija ne predvajajo nadaljevanke o narodnih običajih Na brazdah ljubezni:

»Sprašujem vas, zakaj na vaši televiziji RTV SLO ne predvajate prelepe nadaljevanke o narodnih običajih, ki jo imate v arhivu. Letos pozimi so jo z velikim odobravanjem predvajali na TV Maribor. Očitno nekemu ne ustreza, ker igrajo naturščiki in da je v njej preveč narodne glasbe in dogajanja v cerkvi. Sedaj je tudi pravi čas, ker se dogaja v prazničnih časih, da jo namesto številnih ponovitev predvajate.«

Odgovorni urednik TV Maribor **Tomaž Karat**

Nadaljevanko Na brazdah ljubezni, avtor je Jože Ekart, smo v programu Televizije Maribor z dvema ponovitvama začeli premierno objavljati 8. 1. 2023, objavili pa smo jo še enkrat med 31. 3. in 9. 6. 2023. Objaviti pa jo nameravamo tudi v začetku leta 2025.

Na TV SLO 1 je bila nadaljevanka objavljena v obdobju med 21. 6. in 5. 7. 2023 po oddaji Dobro jutro.

VI. SPLOŠNO

Odpadla oddaja Marcel, 18. 11.

Gledalka in gledalec **Z. in J. B.** sta se pritožila, ker oddaje Marcel 18. novembra ni bilo na sporedu, čeprav je bila napovedana. Navajamo odziv:

»Po Tedniku sva pričakovala oddajo Marcel, ki ste jo napovedali še po Dnevniku. Po Tedniku je sledil blok reklam, ki je trajal nedopustne 4 minute in 22 sekund. Nakar neljubo presenečenje: namesto oddaje Marcel 'Zeleni bojevniki, otroci svinca'. Pojavil se je nadnapis, da oddaja Marcel izjemoma odpade. Brez pojasnila, brez opravičila. Taki zdrsi se na nacionalni televiziji ne bi smeli dogajati.«

Vodja Službe za programsko načrtovanje, koordinacijo in predvajanje TV-programov Mihaela Vrbec

Obvestilo uredništva informativnega programa o odpovedi oddaje Marcel smo prejeli v ponedeljek dopoldan. Na MMC / TTX / EPG smo nemudoma spremenili sporede TV SLO 1.

O navedbi razloga, kaj je privedlo do odpovedi oddaje, in zakaj razloga ne pojasnimo, nas zavezuje varstvo osebnih podatkov.

Gledalke in gledalce smo o spremembi programa obvestili s spremembo sporedov v dopoldanskem času in s prikazom grafične pasice v siceršnjem terminu oddaje Marcel, z naslednjim besedilom:

»Oddaja Marcel nocoj izjemoma odpade. Vabljeni k ogledu prihodnji teden.«

Dolžina predvajanega oglasnega bloka je identična vsem ponedeljkom v tem terminu. Vsakokratno po napovedi oddaje Marcel predvajamo oglasni blok.

Navedba gledalke in gledalca, da smo napovedovali oddajo Marcel po končanem športu, tj. po uri ob 19.55.35 z grafičnim prikazom line-upom, je točna. Za manipulativno napako se opravičujemo.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM IN PRIPOROČILOM

Kot je razvidno iz odgovora vodje pristojne službe, je oddaja odpadla, kar so pristojni primerno spremenili v sporedu in gledalke in gledalce o tem seznanili s pasico v predvidenem času predvajanja oddaje. Menim, da bi v obvestilo sodilo tudi opravičilo gledalcem, ki so oddajo v tem terminu pričakovali. Zato bom pristojnim **priporočila, da se v prihodnje ob podobni odpovedi oddaje gledalkam in gledalcem opravičijo, saj upravičeno pričakujejo vse načrtovane oddaje.**

Za napovednik, ki je bil predvajan pomotoma, se je vodja službe opravičila.

To pojasnilo seveda ni nadomestilo za odpadlo oddajo, žal pa se nepredvidenim odpovedim pri oddajah, ki tečejo v živo, ni mogoče povsem izogniti.

Zahvala za »nepozaben program za letošnji 1. november«

»Rada bi se vsem ustvarjalcem zahvalila za izjemen izbor oddaj, ki ste nam jih namenili ob letošnjem 1. novembru. Letos se mi je zgodilo prvič, da zaradi bolezni na ta praznik nisem mogla obiskati grobov. Sem pa zato bolj zvesto spremljala program, ki ste nam ga tako skrbno pripravili za to posebno obdobje.

Vrhunec je zame predstavljal dokumentarec dr. Kerra Smrt so le sanje. Nič me ni motilo, da sem ga gledala že drugič, ker je tabuizirano temo smrti pripeljal v naše domove na tako rahločuten način, s toliko spoštljivosti do umirajočih, ki se jim avtor posveča, s tako pomembnim sporočilom:

smrti in umiranja se nam ni treba bati, če smo svoje življenje napolnili z dobrim in smo se poravnali z bližnjimi. Sledil je poklon pesniku Cirilu Zlobcu, ki je razmišljal o tem, kako smrt otrok boleče odmeva v starših. V oddaji Memento mori so svoje misli nanizali skladatelj D. Močnik, prevajalec Knjige umrlih I. Svetina, režiser J. Lorenci, fotograf Bertok, preživeli B. Binter, zdravnica z urgence, reševalec in sestra Žerdin iz Hospica. Tudi igrani film Brez dotika je bil uglasen na temo tega praznika. V oddaji Na lepše ste se poklonili kulturni dediščini pokopališč, Vipavska pritrkava pa je še z glasbo oplemenitila ta čas. Celo v informativnih oddajah ste namenili nekaj lepih trenutkov umrlim: lučke zvečer na Žalah so me spomnile na čase, ko smo zvečer prav s tem namenom hodili na grobove, in na koncu nam je v Odmevih Berganta Feri Lainšček s pesmijo pobožal srce. Hvala v imenu vseh, ki smo te dni obtičali doma.

Ne smem pozabiti niti na oddajo Podoba podobe, v kateri ste posvetili v otroštvo naših pionirk, ilustratorok knjig za otroke Jelke Reichman, Marjance Jemec Božič in Alenke Gošnik Godec. Njihovo pripoved so posrečeno poživili otroci, "uporabniki" njihove dragocene umetnosti.

Posvetila sem se tudi oddajam za otroke v času počitnic. Ker sem delala v zdravstvu, so me posebej pritegnile oddaje s tega področja in imela sem kaj videti! Navdušil me je niz oddaj naše TV-hiše Od popka do zobka. Nič ni narobe, da jih vedno znova ponavljate, saj prihajajo vedno nove generacije otrok. Kaj je na teh oddajah tako izjemnega? Učno snov, anatomijo človeškega telesa, razlagajo otrokovi starosti primerno, hkrati pa s slikovnim gradivom in predvsem z odigranimi, a pretežno komičnimi prizori tako prikupno, da snov kar sama nepozabno zleze v mlade glavice. Tudi Nik Škrlec je našel posrečen pristop k otrokom v mozaični oddaji s šolarji iz Zasavja. Pa še miniaturnica Zdravnica Mica, ki ne zna razložiti le kariesa, vnetja sklepov in podobnega, ampak otrokom tudi depresijo! Ko čestitam ustvarjalcem otroških in mladinskih oddaj, ne morem, da ne podčrtam: kakšno velikansko število sodelavcev je potrebno za eno samo tako oddajo, opremljeno na vizualno všečen način. Zato je toliko bolj spoštovanja vredna odločitev vodstva TVS, da kljub finančni podhranjenosti še naprej podpira ustvarjalnost za mlade.

Cenim tudi, da vodstvo TVS izpolnjuje svojo vzgojno in izobraževalno poslanstvo za vso populacijo. Z dokumentarci iz narave, ki nas vedno znova opominjajo na grozečo podnebno krizo, in na drugi strani s filmom ADHD Milice Prešeren, ki osvešča javnost o življenjskih in poklicnih možnostih teh ljudi, ki živijo med nami, na presenetljivo optimističen način.

Zelo dobra se mi zdi odločitev vodstva TVS, da nas seznanja z delom v oddaji RTV SMO. Gledalce osvešča, kako kadrovsko in finančno zahteven projekt je vzdrževanje naše javne televizije.

Naj na koncu izrazim še eno željo, ki ni samo moja: ob nedavni podelitvi Rožančeve nagrade Heleni Koder za njeno knjigo Krošnja z neznanimi sadeži je bilo večkrat omenjeno njeno delo kot režiserke in scenaristke mnogih dokumentarcev na TV, med drugim Magdalenice gospe Radojke Vrančič. Srčno radi bi videli to ali katerokoli drugo njeno stvaritev, zato prosimo, poiščite jih v arhivu in nam jih predstavite. Njena žlahtna ustvarjalnost nam je v teh težkih časih še kako potrebna!

Prav lep pozdrav vsem, ki tako predano ustvarjate televizijske vsebine!« (M. K.)

ODGOVOR VARUHINJE

Iskreno se vam zahvaljujem, da ste si vzeli čas in zelo poglobljeno, temeljito, analitično in z občutkom za pomen javne RTV Slovenija zapisali svoja mnenja o programu med nedavnimi prazniki.

Brez vaših osebnih podatkov sem vaš dopis poslala vsem pristojnim. Ker prejemajo od mene večinoma kritične pripombe (uredništvo Kulturnih in umetniških oddaj sicer tudi zelo veliko pohval), so jim takšne vsebinske pohvale pomemben in dragocen napotek za načrtovanje oddaj v prihodnje, seveda pa tudi zahvala za opravljeno delo..

Urednica uredništva otroških in mladinskih oddaj **Martina Peštaj** je na vaš dopis odgovorila:

»Najlepša hvala za poslano pismo, gospa je res lepo napisala, pohvale smo zelo veseli.«

RADIO SLOVENIJA

I. RADIO PRVI

Aktualna tema, 4.11.: Ena najhujših travm je izguba dela – očitki o neprimerni vsebini, zavajajočem naslovu, neprofesionalnem vodenju

Na oddajo Aktualna tema z naslovom [Ena najhujših travm je izguba dela](#), v kateri je gostoval dr. Andrej Perko in je bila na sporedu 4. novembra, so se odzvali dve poslušalki in poslušalec. Navajamo odzive:

»Z ogorčenjem sem spremljala oddajo Aktualna tema, v kateri so na temo duševnega zdravja moških gostili dr. Andreja Perka. Zaskrbljena sem, da je nacionalna radiotelevizija, ki ima do vseh poslušalk in poslušalcev odgovornost, da zagotavlja verodostojno in strokovno obravnavo družbenih vprašanj, ustvarila prostor za nazadnjaške, diskriminatorne in celo nevarne ideje. V oddaji so bila predstavljena stališča, ki podpirajo tradicionalne, patriarhalne vrednote, ki že desetletja zavirajo napredek žensk v družbenih strukturah. Takšni pogledi so v nasprotju z načeli enakosti, saj zanemarjajo dejanske ovire, s katerimi se ženske še vedno srečujejo na svojih poklicnih in življenjskih poteh. Navsezadnje pa ta ista prepričanja škodijo prav vsakemu od nas, ne glede na spol. Če grem še dlje, tudi krepijo težave v duševnem zdravju ljudi - da, tudi moškim preprečujejo, da prepoznajo svoje težave in hitreje poiščejo pomoč, če že hočete, da se natančneje izrazim v smeri teme oddaje (ki jo je novinar in njegov gost peljal čisto v drugi smeri, kot jo je napovedoval). Perko te teme obravnava površno, brez razumevanja njihove kompleksnosti, tudi brez razumevanja napredka na področju enakosti. Ostro obsojam tudi pomanjkljivo novinarsko vodenje oddaje, saj je bila diskusija predstavljena enostransko, brez kritične analize, neobjektivno in brez vključevanja dejanskih strokovnjakinj/ov z omenjenega področja, ki bi lahko podale/i celovitejši pogled na to občutljivo temo. Pozivam vas, da uredništvo in novinarji premislijo o svoji izbiri gostov in vsebin ter zagotovijo, da bodo prihodnje oddaje obravnavale družbeno občutljive teme na premišljen način, z vključevanjem strokovnosti, družbene odgovornosti in spoštovanja vrednot enakosti. V medijskem prostoru, ki je dostopen

široki javnosti, je ključno, da se z občutljivimi temami ravna odgovorno in s spodbujanjem pozitivnih družbenih sprememb.« (T. F.)

»Z nejevero sem prisluhnila oddaji Aktualna tema (<https://365.rtvlo.si/podkast/aktualna-tema/175083994>), v kateri so na temo duševnega zdravja moških gostili dr. Andreja Perka. Presenečena sem, kako kratkega spomina je uredniška politika na RTV, da dobrih 5 let po "fiasku" z istim gostom v televizijskem intervjuju gosta znova povabi v eter, kar izzveni kot monolog in ne intervju, saj je bil novinar Marko Rozman povsem nevedšč: ni znal ustaviti gosta, ni se znal zoperstaviti njegovim izjavam, jih kontekstualizirati in ni uspel voditi intervjuja. Dr. Perko, ki je znan po svojih mizoginih, šovinističnih izjavah in se je v preteklosti proslavil z izjavami proti LGBT skupnosti, proti samskim ljudem, ženskam in mu večkrat oporeka tako strokovna kot laična javnost, je tudi tokrat ostal zvest sebi in v eter širil mizogine ideje in nekaj izjav, ki mejijo na teorije zarot (žensk proti svetu, kokopak). Nacionalni radio, ki ima do vseh svojih poslušalk in poslušalcev odgovornost, da zagotovi verodostojno in strokovno obravnavo družbenih vprašanj, je spet (!) ustvaril prostor za nazadnjaške, diskriminatorne in celo nevarne ideje (minimaliziranje nasilja nad ženskami). V Sloveniji je veliko kompetentnih sogovornikov in sogovornic, ki znajo govoriti o problemu na strokoven, empatičen in spoštljiv način in uredniška politika bi morala biti jasna, da se v studio nacionalne RTV ne vabi oseb s sovražnimi in nazadnjaškimi stališči.« (T. V.)

»Z veseljem sem prisluhnil prispevku "Ena najhujših travm je izguba dela", ki je obljubljal pogovor s strokovnjakom na temo duševnega zdravja. Tudi opis prispevka je obljubljal profesionalno obravnavo teme. Kar pa je sledilo, me je dobesedno šokiralo: takšnih izjav ne bi pričakoval niti od najbolj neizobraženega mizogina. Ob trditvi, da so za samomore in alkoholizem moških krive ženske in feministične organizacije, se mi je naježila koža. Takšne izjave so zelo nevarne, ker spodbujajo k sovraštvu in podcenjujejo nasilje nad ženskami (med drugim je sogovornik skoraj posmehljivo govoril o gibanju meetoo). Skratka, zelo nevarne izjave, ki pa jih novinar ni niti problematiziral niti poskusil postaviti v kontekst teme oddaje. Kot da je njegova naloga zgolj posneti dolgo izjavo psihoterapevta. Priznam, da sem res zgrožen nad slišanim.« (M. T.)

Odgovorni urednik Radia Prvi Danijel Poslek

S pogovorom, ki smo ga 4. 11. pripravili na temo duševnega zdravja moških, smo želeli osvetliti tudi pomen duševnega zdravja moških. V ta namen smo objavili pogovor z dr. Andrejem Perkom, ki je v svojih odgovorih večkrat storil opazen odmik od postavljenih vprašanj in odgovore večinoma zasnoval skozi prizmo po njegovo pretirano poudarjenega feminizma v družbi.

Novinar ga je opozoril, da bo »njegova stališča marsikdo negiral«, prav tako je večkrat poudaril, da se pogovarjata širše o duševnem zdravju.

Ocenjujem, da je pogovor vseboval nekaj poenostavljenih tez in stereotipnih dovtipov (npr. o pijanih Skandinavcih ob koncu tedna), zato se bomo v uredništvu temeljito pogovorili o tem, kako v prihodnje tako pomembno temo, kot je duševno zdravje (moških) in podobne teme, predstaviti na celovit in premišljen način. Zavedamo se namreč lastne vloge osveščanja o

zdravstvenih izzivih vseh članov družbe, kar redno dokazujemo s številnimi svetovalnimi in tematski oddajami.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Varuhinja sem pozorno in večkrat poslušala oddajo in vsem trem odgovorjam s skupnim odgovorom. Vsebina oddaje (duševno zdravje moških) je bila primerna, saj je obravnavala aktualno, perečo in v medijih redko predstavljeno temo. Voditelj je vsebino oddaje napovedal tako: »Mesec november prek gibanja Movember v ospredje izpostavlja opozorilo, kako pomembno je zdravje moških. Prepoznavni znak mednarodnega gibanja so brki, ki naj bi si jih moški predzadnji mesec v letu pustili rasti. Vsakoletni projekt opozarja, da moški v povprečju umrejo skoraj pet let prej kot ženske. Opozarja na preventivo in pravočasno odkrivanje različnih vrst raka. Izpostavlja pa se tudi vedno zapostavljeno duševno zdravje. V Sloveniji je po podatkih NIJZ vsaka petdeseta smrt samomor. Moški si v primerjavi z ženskami skoraj štirikrat pogosteje sodijo sami. Duševno zdravje je med moškimi pomembna, vendar skrita težava, s čemer se strinja tudi psiholog dr. Andrej Perko.«

Tudi izbira psihologa za gosta je bila glede na vsebino oddaje primerna. Res ima izbrani psiholog do nekaterih tem svoj pogled, vendar to v manjši ali večji meri velja za vse psihologe. Naloga javnega radia je, da v daljšem nizu gostovanj psihologov (in drugih strokovnjakov) zagotovi na posamezne teme širok izbor psihologov, da jih na ta način osvetli z različnih zornih kotov.

Gost je v oddaji utemeljil, zakaj predstavlja za moško duševno zdravje izguba dela »eno največjih travm« in zakaj je za moške izguba dela bolj boleča kot za ženske. To tudi zanika očitke, da je gost kot glavni krivec za samomore in alkoholizem moških okrivil ženske in feministične organizacije. Poleg tega je gost že na začetku oddaje kot možen razlog samomorov, ki žal ni dovolj raziskan, navedel alkoholizem, ki je v Sloveniji pogostejši pri moških kot pri ženskah. Nato je povedal, da ženske stiske, anksioznost in depresijo pogosteje rešujejo s strokovno pomočjo, moški pa se pogosteje kot ženske zatečejo v omamo (alkohol in druge vrste omame), kar je pot v zasvojenost in v začaran krog, ki lahko privede tudi do samomora. Za večji delež samomorov med moškimi je torej bolj kot ženske »okrivil« moško naravo, moški način reševanja stisk.

Res je dr. Perko spregovoril tudi o feminističnih združenjih in gibanjih precej kritično, ker po njegovem mnenju preveč potiskajo moškega v geto, je pa ob tem izrecno poudaril tudi: »Nobeden ne zagovarja nasilja, nasilja nad ženskami, spolnega predatorstva, daleč od tega«.

Da so njegova izhodišča za marsikoga provokativna, je sam povedal že kmalu po začetku oddaje, ko je dejal: »Moje provokativno izhodišče je - ni problem v Sloveniji ali na Zahodu, kaj napraviti z ženskami, ampak kaj napraviti z moškimi, da bodo lahko pametno in zdravo živeli.«

Oddaja res ni bila vodena dovolj suvereno, da bi poslušalkam in poslušalcem ponudila tisto, kar jim je napovedala v uvodu. Gost je hitro nizal svoje izjave, ki so se občasno oddaljile od osrednje teme in novinar ga je le s težavo usmerjal k bistvu pogovora. Se je pa novinar v tej smeri ves čas trudil in sogovornika večkrat prosil, da se drži osrednje teme. Primerno je tudi posegel ob nekaterih provokativnih izjavah. Tako je po gostovi izjavi, da je problem tudi izginjajoča vloga moških v sodobnem svetu, dejal: »Marsikdo bo negiral to vašo tezo, v smislu moči, ki jo ima moški, in glede na položaj, ki ga še ima v družbi ...«

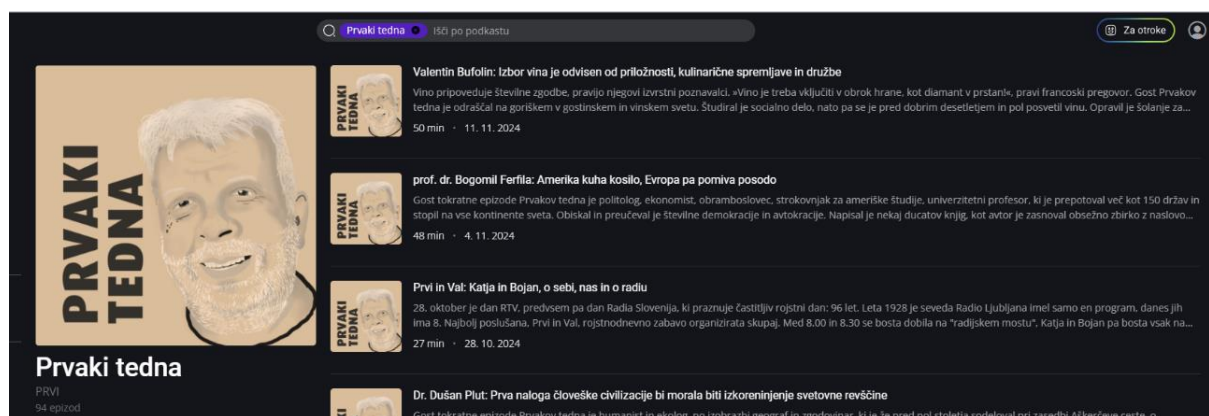
Zato menim, da oddaja ni kršila Programskih standardov RTV Slovenija in Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija. Pomanjkljivosti oddaje pa je uredništvo priznalo in napovedalo, da se bodo v prihodnje podobnih tem lotili še bolj temeljito in celovito. Oddaja Aktualna tema je za celovito predstavitev tako kompleksne teme, kot je duševno zdravje moških, prekratka, saj v 11 minutah, kolikor je trajala ta, lahko predstavi le nekaj vidikov. To velja tudi za druge oddaje Aktualna tema. Kot je zapisal odgovorni urednik, pripravlja Prvi na temo zdravja veliko oddaj in zagotovo bodo v nizu oddaj osvetlili duševno zdravje moških z zelo različnih zornih kotov in z različnimi poudarki. Zapiranje vrat strokovnjakom s stališči, ki so za del družbe morda sporni, pa za javni medij ni primerno, saj je RTV Slovenija z Zakonom o RTV Slovenija, s Programskimi standardi in s Poklicnimi merili in načeli novinarske etike v programih RTV Slovenija dolžna spoštovati načelo svetovnonazorskega pluralizma; med ljudmi z različnimi življenjskimi pogledi na prihodnost opravljati povezovalno vlogo ter zagotavljati najširši možen obseg izražanja različnih stališč in mnenj.

Prvaki tedna, 18. 11.: »Kakor da nekdo ne želi, da poslušalci izvemo, kdo je bila gostja«

Poslušalec V. S. se je pritožil, ker po končani oddaji Prvaki tedna, ki je bila na sporedu 18. novembra in je ni uspel slišati v celoti, na spletni strani Prvega ni našel podatkov o gostji, ki je nastopila v oddaji, niti oddaje v arhivu:

»Kot prvo bi pohvalil vaše radijske oddaje, posebej Prvi program, njihov napovednik in njihovo arhiviranje (365).

Pišem pa, ker sem opazil, da ste uvedli cenzuro na nezaželene oddaje. Ali je šlo za samocenzuro ali klic s strani vladajočega razreda, ne vem. V ponedeljek, 18. 11., sem se okrog 8.15 vozil od doma proti Koprju in poslušal Radio Prvi, na žalost samo 5 minut. Na sporedu je bila oddaja Prvaki tedna. Zelo zanimiva gostja z utemeljenimi stališči, ki pa so popolnoma v nasprotju s teorijami, ki jih zagovarja 8. marec in podobne organizacije. Na žalost pa vmes nisem šel za tem, kdo sploh je ta gostja. Ko sem v Koprju parkiral, sem si rekel, nič hudega, saj bo oddaja v arhivu. Ko pa sem našel čas za poslušanje in šel na 365 - glej ga zlomka - oddaje ni.

Zanimalo me je, kdo sploh je ta gostja? Zato sem šel na spored Prvega ob 8.00, kjer vsak dan informirate, kdo je gost in to se vidi tudi za nazaj. In glej čudo, tudi tu ni razvidno, kdo je bila

gostja in za kaj je šlo v oddaji. Na primer, vidim, da je v petek Boštjan Udovič s temo Evropa je na prelomnici, v četrtek Marinko Banjac s temo Slovenska politika je postala neskončen poligon ..., v sredo Lidija Jerkič s Po uspešno zaključenih dveletnih pogajanjih ..., v torek Denis Mancevič, v ponedeljek pa ??? Samo neke splošne floskule. Po mojem to ni slučaj, niti tehnične težave.

08:00 Prvaki tedna

Prvi dan v tednu se v jutru na Prvem družimo s Prvaki tedna. Razmišljajoči, uspešni in pogumni sogovorniki odstirajo nove poglede, poimenujejo stvari s pravimi besedami, analizirajo dogodke in domislijo ideje ob skodelici kave ali čaja v jutranjem pogovoru, s katerim utirimo nov teden.

Priporoči:

Kakor da nekdo ne želi, da poslušalci izvemo, kdo je bila gostja in kakšna je bila vsebina oddaje. Na žalost ne morem pogledat za pretekle ponedeljke, kako so bili gostje predstavljeni. Predpostavljam, da tako kot prej omenjeni gostje v torek, sredo, četrtek in petek. Povprašal sem tudi Googla, ki vse ve, oz. njegovo umetno inteligenco, pa tudi Gemini in Copilot ne vesta nič. Prosim za pojasnilo.«

Odgovorni urednik Radia Prvi Danijel Poslek

V ponedeljek, 18. 11., je bila oddaja Prvaki tedna zasnovana kot povzetek dveh v preteklosti objavljenih pogovorov. To je bilo v eter jasno povedano in zato poslušalec ni našel celotnega pogovora z gostjo. To je bila Breda Jelen Sobočan, pogovor z njo smo premierno pripravili 25. marca in je v celoti dostopen prek spletnega arhiva: <https://prvi.rtvsllo.si/podkast/prvaki-tedna/173251533/175032635>.

S tem tudi smiselno odgovarjam na preuranjene očitke o (samo)cenzuri in domneve o klicih s strani vladajočega razreda.

MNENJE, PRIPOROČILO IN DODATNO VPRAŠANJE VARUHIJNE

Očitke o (samo)cenzuri tudi sama ocenjujem kot preuranjene in neutemeljene. V mnogih primerih neutemeljene očitke odstranim iz odziva, preden ga pošljem odgovornemu uredniku ali urednici. Tokrat sem jih pustila, ker kažejo, kako pomembno je primerno obveščanje občinstva.

Poslušalec je, preden se je obrnil na varuhinjo, zelo aktivno in na mnogih različnih točkah (v arhivu Radia Prvi, v sporedu Prvega, na več spletnih mestih) iskal pojasnila o tem, kdo je bila gostja oddaje Prvaki tedna, 18. 11. 2024. Vendar pojasnila o tem ni našel nikjer. Ob pomanjkanju verodostojnih informacij je torej (preuranjeno) sklepal, da gre za cenzuro.

Tudi sama sem poskušala ugotoviti, kdo je bila gostja oddaje, pa mi z načini, ki so dostopni običajnim državljanom, to ni uspelo.

Zato menim, da je bil način sporočanja gostov oddaje Prvaki tedna v ponedeljek, 18. 11. 2024, pomanjkljiv. Ne v oddaji sami, pač pa v sporedu in napovedniku oddaje, kjer je bil le splošen opis oddaje, brez navedbe konkretnih gostov. Pomanjkljivo je tudi obveščanje poslušalcev v arhivu oziroma v naboru podkastov oddaje, kjer oddaje, ki je bila na sporedu 18. 11. 2024, sploh ni. Če bi bila, bi bil ob njej verjetno tudi opis obeh gostov. Ob primernem obveščanju in/ali arhiviranju oddaje bi poslušalec našel odgovor na svoje vprašanje.

K primernemu obveščanju občinstva zavezujejo tudi Programski standardi RTV Slovenija, ki med vrednotami v točki 5 o odgovornosti med drugim navajajo:

»Odgovornost javnega medija do javnosti je temelj medsebojnega zaupanja. /.../ Bistvene sestavine odgovornosti so popravljanje lastnih napak, pojasnjevanje uredniških dilem in odločitev ter dialog z občinstvom.«

K zaupanju javnosti v radio bi prispevalo tudi transparentno pojasnilo, zakaj so poslušalke in poslušalci namesto premiere oddaje Prvaki tedna z novim sogovornikom ali sogovornico, 18. 11. 2024 prejeli ponovitev delov dveh že predvajanih pogovorov. Ponovitev zanimivih in aktualnih sogovornikov sama po sebi ni napačna, vendar se ob tem poraja vprašanje, ali je ponovitev najprimernejša v istem terminu kot premierna oddaja, ko je predvidoma pred sprejemniki isto ali podobno občinstvo, ali je nemara bolje to vsebino ponuditi v drugem terminu, predvidoma bolj spremenjenemu občinstvu.

Vprašljiv je tudi izraz »retrospektiva«, ki ga del poslušalk in poslušalcev lahko razume kot olepševanje ponovnega predvajanja že predvajane vsebine.

Zato uredništvu Prvega priporočam doslednejše obveščanje o vsebinah vseh oddaj Prvaki tedna v sporedu in arhivu.

Prosim tudi za dodatna pojasnila o predvidenem številu premiernih in »retrospektivnih« oddaj Prvaki tedna v letu 2024. V PPN 2024 je zapisanih 52 oddaj, brez dodatnega pojasnila, da vse niso premiere.

ODZIVNO POROČILO odgovornega urednika Radia Prvi Danijela Posleka na priporočilo varuhinje

Hvala za vaše mnenje. V uredništvu smo se že pred tem pomenili o možnih rešitvah bolj učinkovitega in celostnega obveščanja. To bomo uredili prek bolj doslednih vnosov v spored, kjer bo tudi označeno, da gre za povzetek in ne za premierno oddajo.

Glede števila oddaj pa smo imeli v načrtu 52 premiernih oddaj, razlog za odklik od tega so zgolj objektivne okoliščine (bolezen, nenadna odpoved že potrjenih gostov ipd.).

Če bo še kakšen tovrsten primer, bomo to pojasnili v poročilu o realizaciji programsko-produkcijskega načrta, poslušalke in poslušalce pa celostno obvestili tako, kot sem omenil uvodoma.

»V Četrtekovem večeru vrtite samo stare melodije in večer je v pol ure narejen«

Poslušalec F. J. se je odzval na oddajo Četrtekov večer domačih pesmi in napevov:

»Pravkar poslušam Četrtekov večer in sem ponovno razočaran in se sprašujem, ali so ustvarjalci in urednik res tako nesposobni, da ne znajo narediti ene nove oddaje z novimi veznimi besedili in novimi skladbami. Veliko je ansamblov, ki ustvarjajo tudi dobro glasbo, ki pa je ni na programu. V Četrtekovem večeru vrtite samo stare melodije, na začetku in na koncu pa ga. Mateja pove dva, tri stavke in četrtekov večer je v pol ure narejen. Ko pa ponavljate žive oddaje, pa tudi toliko ne, zavrtite in je narejeno.

Ustvarjalci naj si kdaj poslušajo oddajo Radia Koper - Gremo plesat./.../«

Najprej moram osvetliti najbolj pereč problem narodnozabavne glasbe na Prvem programu Radia Slovenija. Z upokojitvijo urednice za narodnozabavno glasbo (pred skorajda desetimi leti) sta oddaja Četrтков večer domačih pesmi in napevov in področje narodnozabavne glasbe izgubila zaposlenega urednika, ki je sistematično skrbel za to področje, ga razvijal in kazal sodobnim izvajalcem, da so mogoča besedila višje kakovosti, da o glasbi sploh ne govorim. Oddaja tako že praktično deset let sloni na honorarnih (zunanjih) sodelavcih, ki pa so seveda plačani po »storitvi«.

Na RTV Slovenija je pred enim letom zarezal finančni krč in sem bil v Glasbenem in razvedrilnem uredništvu primoran optimizirati izdatke, zato smo se odpovedali kakšni honorarni pogodbi in prenesli kakšno delo/opravilo na drugega sodelavca/-ko. In tako je honorarni sodelavec prevzel poleg glasbenega izbora oddaje tudi oblikovanje scenarijev – brez dodatnega plačila.

O delu sodelavk in sodelavcev na naših ostalih radijskih programih pa ne morem soditi.

Kot veste, je treba zunanje sodelavce plačati za vsako dodatno opravilo, saj je to spoštovanje do človeka in njegovega intelektualnega dela. No, trenutni honorarni sodelavec za področje narodnozabavne glasbe je dodatno obremenitev sprejel brez dodatnega plačila, tako že eno leto dela oddajo za enako plačilo kot pred tem, ko sta jo soustvarjali dve osebi. Tako smo v uredništvu rešili najstarejšo radijsko oddajo.

Pred enim letom smo praznovali obletnico, 70 let te oddaje, ki je nimamo namena ukiniti. Smo jo zgolj preoblikovali, morda kje zljajšali, da ni preveč besedila, in pustili glasbi, da govori sama zase.

Ponovili smo oddaje, ki so se nam zdele smiselne – npr. oddaja o Mihi Dovžanu, oddaja o Jožetu Krežetu, obe ob smrti obeh glasbenikov.

Ob tem pišete, da je zunaj veliko narodnozabavne glasbe, ki je ne predvajamo. Dokler bom urednik uredništva, je tudi ne bomo. Naša glasbena usmeritev je vedno bila in bo zelo jasna – kvalitetna glasba vseh zvrsti.

Kar se tiče ponavljanj, smo enkrat mesečno ponovili oddaje, ki so bile od leta 2016 posnete v živo v studiu 13, ker se nam je zdelo dobro, da jih poslušalke in poslušalci še enkrat slišijo, saj trenutno nimamo finančnih sredstev za izvedbo tovrstnih oddaj. Glede na to, da so to bili enkratni dogodki, ni popolnoma nič narobe, če jih poslušalke in poslušalci še enkrat slišijo.

Ponovili smo tu in tam oddajo, kot sem navedel že zgoraj in je sovpadala z nekim obče zaznamovanim dogodkom (smrt, obletnica ...), ker so bile to dobre oddaje in jih je vredno slišati še enkrat. Samo to je merilo. Drugače pa so vse ostale oddaje premierno zmontirane in predvajane.

Naj pa opozorim še na eno stvar: takoj, ko sem prevzel uredniško mesto, sem se lotil izdaje novega narodnozabavnega projekta, ki smo ga na žalost čakali deset let, kar absolutno ni prav. Tako da bomo spomladi prihodnje leto izdali vinilno ploščo zasedbe *Š'ta godba*, ki je po mojem mnenju logična posledica in razvoj tovrstne narodnozabavne glasbe, kot bi morala biti danes vseprisotna med ljudmi.

Menim, da je urednik zelo podrobno pojasnil vse težave in utemeljil, zakaj kadrovsko in finančno osiromašeno glasbeno uredništvo ne more zagotavljati kakovostnejše izvedbe oddaje z narodnozabavno glasbo s premiernimi oddajami. Občasne ponovitve starejših oddaj (ob smrti, obletnici pomembnih ustvarjalcev te glasbene zvrsti in podobnih dogodkih) so smiselne, toda obenem ponovitve starih oddaj močno zmanjšujejo programski čas, namenjen novim oddajam. Tako sta bili denimo v novembru med štirimi oddajami Četrtek večer domačih pesmi in napevov kar dve reprizi že predvajanih oddaj, v avgustu so bile med petimi oddajami kar tri reprize, veliko jih je bilo tudi čez poletje.

Poslušalke in poslušalci upravičeno pričakujete, da na Radiu Slovenija, tudi na Prvem, spremljate večinoma premierno predvajane oddaje. K temu RTV Slovenija zavezuje tudi zakonske podlage in programski standardi, to obljublja tudi vsakoletni programsko-produkcijski načrt.

Zakon o medijih določa:

»Delež vse dnevno predvajane glasbe iz prejšnjega odstavka znaša najmanj 40 odstotkov, ko gre za vsak posamezni program Radiotelevizije Slovenija.«;

»Najmanj četrtno deleža iz prvega odstavka tega člena mora predstavljati slovenska glasba, prvič predvajana pred največ dvema letoma.«

Zakon o RTV Slovenija v 4. členu navaja, da RTV Slovenija:

»predstavlja in promovira slovensko kulturo, spodbuja kulturno ustvarjalnost ter svobodo umetniškega ustvarjanja in zagotavlja ustvarjanje, poustvarjanje ter posredovanje umetniških del«.

Programski standardi med drugim navajajo:

»2. Neodvisnost in avtonomnost

RTV Slovenija je neodvisna in avtonomna ustanova. Vodstvo ter programske ustvarjalke in programski ustvarjalci so pri ustvarjanju vsebin in sprejemanju odločitev na vseh področjih poklicnega in strokovnega delovanja neodvisni od političnega, kapitalskega ali interesnega vplivanja. Eden od ključnih pogojev neodvisnosti je zadostno in stabilno financiranje, ki ga zakonsko zagotavlja ustanovitelj. /.../

3. Odličnost in inovativnost

Programske vsebine in storitve dosegajo in postavljajo najvišje tehnične, tehnološke, vsebinske in estetske standarde. RTV Slovenija zagotavlja kakovostno in raznoliko medijsko ponudbo, s čimer prispeva k celoviti obveščenosti.«

Nič od navedenega z večjim številom ponovitev oddaj ni neposredno kršeno, saj Prvi program predvaja zakonsko določen delež slovenske glasbe, prav tako delež novejšje slovenske glasbe.

Se pa s ponovitvami starih oddaj zmanjšuje delež novejšje glasbe, predvsem pa krni eno od poslanstev javnega radia – da omogoča predstavitev slovenske glasbene ustvarjalnosti v vseh glasbenih zvrsteh. S tem po eni strani spodbuja glasbeno ustvarjalnost ter po drugi strani omogoča poslušalkam in poslušalcem, da jo spoznajo, izbrano po strokovnih merilih in primerno ovrednoteno.

Glede na odgovor urednika Uredništvo glasbenega in razvedrilnega programa na Prvem menim, da je uredništvo opravilo vse korake, da je čim bolj ublažilo kadrovsko in finančno zmanjšanje ter ohranilo oddajo, čeprav z manj premiernimi oddajami.

Največja težava ostaja spoštovanje programskih standardov glede zadostnega in stabilnega financiranja, ki pa ni v rokah RTV Slovenija, temveč ustanovitelja.

MMC

I. NOVINARSKÉ VSEBINE

Številni očitki članku »Cristiano Ronaldo išče osebje za svoj hotel: plača do 30.000 evrov letno«

Bralec B. P. je opozoril na številne kršitve poklicnih meril v članku [Cristiano Ronaldo išče osebje za svoj hotel: plača do 30.000 evrov letno](#), objavljenem na spletni strani rtslo.si, 2. novembra:

»Včeraj, 2. novembra, sem na spletni strani prebral "novico" z naslovom [Cristiano Ronaldo išče osebje za svoj hotel: plača do 30.000 evrov letno](#). Zgrozil sem se!

Prvič zato, ker sem prepričan, da to ni vsebina, s katero bi moral javni zavod RTVS pitati slovenske plačnike obveznega prispevka in druge.

Drugič zato, ker je naslov senzacionalističen in škandalozno zavajajoč. Ronaldo ne išče nobenega osebja! Če že, zaposlene išče kvečjemu vodstvo hotela.

Tretjič zato, ker v "novici" ni navedeno, od kod je prepisana. Senzacionalizmu in površnosti nagnjena K. S. v podobnih svojih prepisih svoje vire navaja le redko in čim bolj zavito. Zavajajoče je vstavljena tudi vsebinsko povsem irelevantna objava hotela na Instagramu.

Četrtič zato, ker v njenem prepisu - ob evidentni irelevantnosti za Slovenijo - ni niti za mišjo dlako novinarskega dela, nobene dodane vrednosti. Nič! Ko bi ob prepisu zneskov obetanih plač vsaj primerjalno navedla plače za podobna delovna mesta v Madridu, Španiji, Sloveniji. Na to sem včeraj opozoril prek funkcije "prijava napake", a seveda brez haska, kar je pri tej eminentni avtorici, dolga leta "neobrušenem biseru" MMC-ja, pravilo z zelo redkimi izjemami.

Petič zato, ker v "članku" navaja nekaj golih idiotizmov:

- »Pestana Plaza Mayor ima 168 sob, ki se raztezajo v desetih nadstropjih, ...«. Ubogi Michelin nima pojma, saj [temu hotelu pripisuje samo 90 sob](#), in ljudje smo butasti, ker si ne predstavljamo, kako v nekaj stoletij staro stavbo v starem jedru Madrida stlačiš deset hotelskih nadstropij, ne da bi bila polovica pod zemljo.

- »... in srednješolska ali univerzitetna izobrazba«. Univerzitetna izobrazba za natarjarja ali receptorja? Poglejmo, kaj piše v mediju, ki je zelo verjeten vir tega polpismenega prepisa: [»a Middle or Higher Vocational Training qualification / un titolo di Formazione Professionale Medio o Superiore«](#), kar razumem kot srednjo ali višjo poklicno izobrazbo. Svetovljanske diplomirane novinarke naj opustijo vse upe ali pa se vpišejo na [BIC](#).

Šestič, a sploh ne nazadnje, pa zato, ker je vse skupaj senzacionalistična izmišljotina, gola laž, ki obiskovalki najelitnejših svetovnih restavracij in hotelov (za čigav denar že?!) služi za izgovor, da pod fotografijo objavi populističen "socialno čuteč" podpis: »Hotelske plače se ne morejo primerjati z Ronaldovo«.

Sledijo dejstva, preverljiva in podkrepljena z viri:

- Ne le, da Ronaldo ne išče osebja za "svoj" hotel. Ta hotel sploh ni njegov in tudi ne "njegov", kar so pred več kot petimi leti morali [s posebno vidnim popravkom priznati v madridskem lokalnem spletnem mediju](#). Tako to delajo ponekod. Kako pa bo popravek objavil MMC?

- Hotel Pestana Plaza Mayor v Madridu je eden od mnogih hotelov portugalske skupine Pestana iz njenega nabora Collection, ki je v zgodovinski stavbi Casa de la Carniceria.

- Skupina Pestana je pred nekaj leti v poslovnem in lastniškem sodelovanju s Christianom Ronaldom ustanovila posebno blagovno znamko [Pestana CR7 Lifestyle Hotels](#), ki ni "luksuzna", ampak "sedemdimenzionalna" in cenovno srednjega razreda. Ta ima v Madridu od junija 2021 delujoč [hotel Pestana CR7 Gran Via Madrid](#), ki je od Plaze Mayor oddaljen slab kilometer. Ta hotel je približno pol cenejši od hotela na Plazi Mayor iz "članka".

Sicer pa je o tem razpisu delovnih mest, ki so bila do objave na MMC morda že zasedena, [9. oktobra 2024 poročal britanski Express](#). In ne boste verjeli, zdelo se jim je pomembno omeniti tisto, kar manjka v populističnem senzacionalizmu K. S. na portalu javne RTVS: »... what is reportedly a generous and competitive job opportunity in the Spanish capital«.

Takšen je žurnalizem, ki očitno ne odgovarja nikomur in mu ni treba spoštovati niti poklicnih meril lastne (javne) medijske hiše! Žurnalizem, čigar eklatantne napake zaradi nevednosti in površnosti odgovorna urednica s tresočo roko posreduje avtorici na drug konec sveta in potrpežljivo čaka dneve in tedne, da se bo kaj zgodilo, predvsem pa, da bo še ena nevihta v kozarcu vode minila.

Priponka: zaslonska slika objave.«

Varuhinja je bralcu napisala:

»Hvala za poslano podrobne pripombe. Čeprav ste jih že poslali tudi odgovorni urednici Uredništva za nove medije Ksenji Tratnik, sem ji jih ponovno poslala tudi sama in jo prosila za odziv. Obenem sem jo vprašala, ali vam je morda že odgovorila. Sporočila je, da vam ni. Na vaše pripombe pa mi je poslala odgovor vodje sekcije Tanje Kozorog Blatnik.«

Novinar/ka/urednica na MMC-ju Tanja Kozorog Blatnik

Hvala za opozorilo in vaše mnenje. Prispevek je uvrščen v rubriko Zabava in slog, kjer bralcem ponujamo vsebine lahkotnejše narave. Razumemo, da morda to ne ustreza okusu vseh, a kot javni servis se trudimo našim zelo raznolikim uporabnikom ponujati vsebine z najrazličnejšo tematiko.

Glede očitkov o »lažni novici« moramo poudariti, da je novica sama po sebi preverljiva (kot je navedel že avtor pritožbe), morda je naslov malo preveč posplošen, a bralec lahko iz članka izve, da seveda zaposlenih ne išče zvezdnik osebno, ampak hotel, ki ga ima omenjeni zvezdnik v lasti. Glede očitka o navajanju napačnega števila sob v hotelu: imate prav, Michelin res navaja, da ima hotel 90 sob, medtem ko je iz uradne spletne strani hotela razvidno, da ponuja 89 različnih nastanitev (kar pa ne pomeni tudi toliko sob, saj imajo določene – pretežno luksuzne – nastanitve po več sob).

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Urednica je pojasnila, da je bilo besedilo primerno umeščeno v rubriko Zabava in slog, kjer MMC bralcem ponuja lahkotnejše vsebine. Res je pomembna naloga uredništva za digitalne vsebine

omogočiti bralcem vse pomembne informacije z vseh področij, vendar pa je naloga RTV Slovenija tudi zagotavljanje razvedrilnih vsebin. To je zapisano tudi v 4. členu Zakona o RTV Slovenija, kjer med drugim piše:

»zagotavlja kakovostne razvedrilne vsebine za vse starostne skupine«.

Težje pa je presojati, katere novice iz sveta slavnih so uredniško utemeljene in vredne vloženega časa zaposlenih. 23 komentarjev pod novico kaže, da je nekaj pozornosti bralcev vsekakor pritegnila.

Ostalih očitkov, ki kažejo na kršitve poklicnih meril, pa urednica ni pojasnila, zato sem jo ponovno pozvala k dodatnemu pojasnilu:

MNENJE VARUHNJE IN DODATNA VPRAŠANJA ODGOVORNI UREDNICI UREDNIŠTVA ZA NOVE MEDIJE KSENJI TRATNIK

Prebrala sem besedilo in oba članka na povezavi in iz tega je razvidno, da je avtorica članka na MMC-ju napačno navedla ne samo število sob hotela, temveč več bistvenih sestavin besedila:

- **Ime hotela:** hotel *Pestana Plaza Mayor*, ki je naveden v besedilu, ni v neposredni, niti v posredni lasti C. Ronalda.
- **Podjetje v lasti C. Ronalda ima v lasti hotel Pestana CR7 Gran Via Madrid, torej povsem drug hotel.**
- **Napačno navedeno število nadstropij hotela.**
- **Napačno navedbo zahtevane izobrazbe:** »Middle or Higher Vocational Training qualification« nikakor ni univerzitetna izobrazba, temveč srednja ali višja stopnja poklicne ali strokovne izobrazbe, ki nujno vključuje praktična znanja. Vsekakor pa »Vocational Training qualification« ne moremo kar enačiti z našimi klasičnimi stopnjami izobrazbe (srednješolska, univerzitetna).

Utemeljen je tudi pomislek bralca, ali je objava informacije o prostih delovnih mestih, ki je bila prvič javno objavljena 9. 10. 2024, še aktualna in primerna 2. 11. 2024.

Prosim še za odgovore na ta vprašanja.

Novinarka/urednica na MMC-ju Tanja Kozorog Blatnik

Priznam, da sta me članka, ki ju je pripel uporabnik, zmedla in zavedla, zato moj prvi odgovor ni bil ustrezen. Po temeljitem preverjanju - z avtorico se trenutno ne morem posvetovati, ker je odsotna - sem ugotovila, da je zadeva sledeča:

- C. Ronaldo (oziroma njegovo podjetje) že več let sodeluje s hotelsko verigo Pestana in je do zdaj pod znamko Pestana CR7 odprlo več hotelov (v Madridu, Lizboni, Funchalu, Marakešu in New Yorku). Veriga Pestana ima medtem samo v Španiji več hotelov, med drugim *Pestana Plaza Mayor* v Madridu.
- Opis hotela, kot ga je navedla avtorica, je ustrezen (10 nadstropij itd.), se je pa res zmotila pri imenu hotela, kar bomo popravili.
- Zaposlujejo (še vedno! <https://careers.pestanagroup.com/go/JOB-OPPORTUNITIES/3480401/>) tako v hotelu Pestana Plaza Mayor kot hotelu Pestana CR7 Gran Via Madrid, če se omejimo zgolj na Madrid.

- Kar se tiče izobrazbe: morda izraz "univerzitetna" res ni najboljši (bolj primerno bi bilo višje-ali visokošolska), zavračam pa očitek, da izraza "»Vocational Training qualification« ne moremo kar enačiti z našimi klasičnimi stopnjami izobrazbe". Naše delo med drugim je približati tematiko bralcu, zato se trudimo najti ustrezne izraze v slovenskem jeziku. Šolski sistemi po svetu so zelo različni, nekaterih izrazov oz. stopenj pri nas niti ne poznamo, kar pa ne pomeni, da nimamo svojega približka. "Vocational" tako običajno prevajamo kot "poklicna" (izobrazba), vemo pa, da so tudi pri nas stopnje za pridobitev tovrstne izobrazbe (lahko) različne.

Strinjam se, da moramo novinarji javnega zavoda stremeti k natančnosti in zanesljivosti, zato bom kolegico opozorila, naj bo v prihodnje bolj pozorna, omenjeni dve napaki oz. pomanjkljivosti pa popravila.

ODGOVOR VARUHI NJE Z MNENJEM IN PRIPOROČILOM

Urednica je priznala napake avtorice pri imenu hotela, ne pa napake pri opisu hotela. Opis je sicer pravi za omenjeni hotel, vendar ta hotel sploh ni predmet besedila, ker opisani hotel ni v lasti družbe, ki je v solasti C. Ronalda. Zato je ta opis v besedilu povsem nepotreben in ker se nanaša na drug hotel, celo zavajajoč. Na glavni fokus besedila sicer ta opis ne vpliva, ne glede na to pa so novinarji RTV Slovenija, skladno s 1. točko Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija, dolžni spoštovati:

»1.1 Natančnost

Sporočilo mora ustrezati dejstvom in ne sme biti zavajajoče ali neresnično. Novinarji morajo pozorno zbirati podatke, jih skrbno preverjati in skrbeti za primerno izražanje v slovenskem knjižnem jeziku in jezikih narodnih skupnosti. /.../«

Spoštovati morajo tudi:

»1.3 Preverjanje dejstev

Novinarji in uredniki RTV Slovenija morajo spoštovati temeljno profesionalno pravilo, da je treba vse podatke pred objavo preveriti. Če to ni mogoče, je nujno navesti vir.«

Obe točki sta bili v besedilu večkrat kršeni. Besedilo je sedaj deloma popravljeno, še vedno pa v njem ni navedeno pravo ime hotela. Zapisano je samo »Prestana CR7«, kar ni ime nobenega hotela, temveč samo del imena verige Prestana CR7 Lifestyle Hotels in samo del imena hotela Prestana CR7 Gran Via Madrid.

Urednica je že zapisala, da bo avtorico opozorila na večjo pozornost pri pisanju, kar je primerno. Temu dodajam priporočilo, da jo pozove tudi k doslednemu spoštovanju točk 1.1 in 1.3 Poklicnih meril (natančnost, preverjanje dejstev).

Je bil članek o protestu pred sodiščem v Celju po enem dnevu res umaknjen?

Bralko J. Ž. je vznejevoljilo, ker po enem dnevu na spletni strani rtslo.si ni več našla zelenega članka:

»Članek na MMC-ju o protestu včeraj (op. a.: 26. 11. 2024) pred sodiščem v Celju je bil po enem dnevu umaknjen. Zakaj? /.../«

Odgovorna urednica Uredništva za nove medije Ksenja Tratnik

Članek ni bil umaknjen, temveč je še vedno viden na podstrani Slovenija. Rtv slo.si je novičarska spletna stran, kjer se novice ves čas menjajo po dnevni aktualnosti.

ODGOVOR VARUHINJE

Na spletni strani rtvslo.si sem preverila dostopnost članka. Članek ni umaknjen, le nižje je padel v seznamu novic iz Slovenije. Tu je bil sedaj:

<https://www.rtv slo.si/slovenija/jansa-pred-celjskim-sodiscem-to-je-zacetek-upora-proti-krivosodju/728666>.

Odzivno poročilo Uredništva za nove medije

Varuhinja je v [mesečnem poročilu za junij](#) (str. 21-25) zaradi ugotovljenih kršitev Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenije v primeru objave članka [Radio Študent: Ljubljanski ŠOU prepoveduje snemanje sej študentskega zbora. ŠOU: Blatenje.](#), glede katerega je PR ekipa Študentske organizacije Univerze v Ljubljani varuhinjo prosila za presojo konflikta interesov in nepristranskosti avtorice članka, Uredništvu za nove medije priporočila interno razpravo o doslednem spoštovanju teh v točkah 21, 1.7 in 1.2.

ODZIVNO POROČILO odgovorne urednice Uredništva za nove medije Ksenje Tratnik na priporočilo varuhinje

V skladu s priporočili varuhinje smo v uredništvu MMC-ja opravili razpravo z dnevnimi uredniki in notranjepolitično redakcijo glede doslednega spoštovanja Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija v točkah 21 (Navzkrižni interesi, pravice in dolžnosti), 1.7 (Neodvisnost) in 1.2 (Nepristranskost).

Kot so poudarili dnevni uredniki, je spoštovanje poklicnih meril in načel novinarske etike osnova novinarskega dela, kolegi so bili zato pozvani k ponovni osvežitvi branja omenjenih pravil.

II. UPORABNIŠKE VSEBINE

Varuhinja je prejela 10 odzivov uporabnikov glede komentiranja na spletni strani rtvslo.si. Večinoma so izražali nestrinjanje zaradi "neupravičenega" umika oziroma izbrisa komentarjev. Opozarjali so tudi, da s strani moderatorjev niso dobili pojasnila, zakaj je bil njihov komentar umaknjen. En uporabnik se je "pritožil" nad uvedbo nadzora uporabniškega imena, dva pa sta menila, da neobjava njunih komentarjev pomeni "cenzuro". Varuhinja je v nekaterih primerih pojasnjevala pravila komentiranja in postopke pritožbe.

III. STORITVE

Pohvala nizu podkastov o ameriških volitvah ZDA 2024

»Dovolite mi, da izrazim iskreno pohvalo za oddaje ZDA 2024, ki so bile posnete kot podkasti. Videl sem vse in gledal ter poslušal sem jih z velikim zanimanjem.

Preнесите mojo zahvalo in pohvalo avtorjem ideje in izvedbe. Dobro so bili izbrani sogovorniki in zelo všeč so mi bila vprašanja novinarke in novinarjev.« (I. M.)

RTV SLOVENIJA

I. JEZIKOVNA KULTURA

Naglaševanje kraja Završnica

Poslušalec in gledalec **V. P.** je varuhinji v telefonskem pogovoru izrazil pritožbo glede naglaševanja kraja Završnica v [Poročilih ob petih](#) in [Poročilih ob 22h](#) na TV SLO 1 ter v oddaji [Dogodki in odmevi](#) na Prvem. Vse tri oddaje so bile na sporedu 3. novembra. Navajamo odziv:

»Že dolgo nisem slišal takšnega mrcvarjenja slovenščine kot včeraj na vašem radiu in TV. Najprej sem pomislil, da poslušam in gledam RTV Beograd. Pa ni bil, bila sta slovenska radio in televizija. Na radiu so ves dan poročali, da je pogašen požar pri Završnici (z naglasom na a). Gre za kraj Završnica pri Žirovnici, ki ga dobro poznam, in vem, da ga vsi imenujejo s poudarkom na črki r. Nato je ime napačno naglasil še Saša Krajnc v Poročilih ob petih, ko je napačno dal naglas na črki i, nato pa še v večernih poročilih, ko je naglasil črko a. Menim, da je jezik za vsak narod preveč pomemben, da bi javna RTV z njim ravnala tako malomarno. RTV Slovenija mora negovati primerno knjižno slovenščino.«

Vodja napovedovalcev Radia Slovenija Igor Velše

Radijski govorci se pri izgovoru krajevnih imen opiramo na leksikon Slovenska krajevna imena in na Krajevni leksikon Slovenije, nekaj imen krajev obravnava tudi Pravopis.

Žal referenčnega gradiva za izgovor nenaselbinskih imen ni. Če imamo čas, se posvetujemo, poskušamo najti kakšen koristen podatek na internetu, morda najdemo celo posnetek, a zagotovila, da je izgovor pravilen, ni. Jezikovne značilnosti regij so lahko v pomoč, a je tudi veliko izjem.

V imenu Lektorske koordinacije Rok Dovjak

Lektorji dnevnoinformativnih oddaj krajevna imena, ki jih najdemo v Krajevni leksikonu Slovenije in leksikonu Slovenska krajevna imena, praviloma opremimo z naglasnim znamenjem, da bi se čim manj oddaljili od lokalnega izgovora (enako velja tudi za radijske oddaje, vendar pa se zaradi še hitrejšega tempa poročil utegne zgoditi, da kak podatek zaradi hitenja ni preverjen). To v vseh primerih sicer ni mogoče, ker za nekatere krajevne danosti ni podatka o izgovoru, ponekod pa si podatki nasprotujejo (zgodilo se je tudi že, da so se gledalci pritoževali, da »se

tako nič več ne govori«). Ker je bil naglas v Poročilih ob 17.00 in Zadnjih poročilih v sistemu Dalet pravilno označen (Završnica), sklepamo, da je šlo za lapsus lingue.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Oba odgovora kažeta na možne težave pri naglaševanju zemljepisnih imen, ki niso zajeta v dostopnih leksikonih in drugih pripomočkih. Kaže pa tudi na premajhno pozornost voditeljev TV Slovenija do svojega dela, kjer se je kljub označenemu naglasu napaka istemu voditelju primerila dvakrat, v [Poročilih ob petih](#) z naglasom na črki i, in v [Poročilih ob 22h](#) z naglasom na črki a. Na Prvem programu Radia Slovenija je Završnico napačno naglasila enkrat voditeljica oddaje [Dogodki in odmevi](#) (na črki a), medtem ko jo je napovedovalec v isti oddaji naglasil pravilno, na črki r, prav tako voditelj oddaje [Zrcalo dneva](#).

»Kaj pomeni džemati?«

Gledalka **M. L.** se je odzvala na oddajo [Nedeljsko popoldne](#), ki je bila na sporedu 10. novembra; zmotil jo je stavek, kjer voditelj reče: »A igrata kdaj skupaj, **a vsaj džemata al kar koli?**«. Navajamo odziv:

»Kaj pomeni džemati? Nisem napisala prav, ampak fonetično. Mi prosim prevedete ta izraz v materni jezik? Nedopustno, taka spakedranščina na nacionalki, v oddaji Nedeljsko popoldne z Bernardo Žarn in Jožetom Robežnikom, to zadnjo nedeljo (op. a.: 10. 11. 2024).«

Odgovorni urednik Razvedrilnega programa TV Slovenija **Mario Galunič**

Z veseljem razložimo, kaj pomeni 'džemati'. Izraz prihaja iz angleške glasbene terminologije: **jam session**, ki označuje druženje glasbenikov, ki se sestanejo z namenom, da bodo sproti sestavljali improvizirane glasbene zasedbe ter igrali improvizirano glasbo. Zadeva se odvija predvsem v jazz in blues, pa tudi rock žanru, ponavadi pred manjšim številom poslušalstva. Od tod torej 'poslovenjeni' izraz 'jam-ati', ki je slengovsko razširjen v določenih glasbeno in generacijsko pogojenih skupinah in pomeni: druženje z namenom glasbenega improviziranega ustvarjanja, igranja brez not, sprotnega ustvarjanja nove glasbe, ob čemer ljudje uživajo in se imajo lepo. Vemo, težko bi bilo vse to razložiti in nadomestiti z eno samo besedo, ki je gledalki (bila) neznana. Hvala za opozorilo in razumevanje.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Slengovski izrazi načeloma na TV Slovenija niso zaželeni, razen v posebnih primerih in posebnih zvrsteh. Nedeljsko popoldne je razvedrilna oddaja in ker je tokrat v njej nastopil tudi mlad glasbenik, je uporaba pogojno primerna. Vsekakor pa bi bilo primerno, da bi voditelj besedo pojasnil.

Gledalka se je odzvala:

»Najlepša hvala, ker ste me tako lepo in natančno poučili. Soglašam pa z Vašim mnenjem, da bi bilo mogoče tak izraz na kratko pojasniti oz. izbrati ustrezno slovensko besedo. Tako lepo je

poslušati koga, ki govori v naši prelepi slovenščini in uporabi tujko ali slengovski izraz le izjemoma. Hvala še enkrat za trud in lepo pozdravljeni!»

»Nekateri voditelji in novinarji vedno bolj nemarno uporabljajo slovenski jezik«

Gledalec **B. Š.** je v odzivu opozoril na »vedno bolj nemarno« uporabo slovenskega jezika in ob tem nanizal nekaj primerov:

»Že nekaj časa opažam, da nekateri voditelji oddaj ali pa novinarji prispevkov vedno bolj nemarno uporabljajo slovenski jezik. Morda bo kdo rekel, da to ni tako pomembno, da se jezik razvija, spreminja, uporaba slenga pri mladih ipd. Vendar to ni opravičilo, da na javni TV in radiu (velja za oba medija) tisti, ki bi morali skrbeti za pravilno uporabo slovenskega jezika, tega nemarno uporabljajo. To ni razvoj jezika, to je nemarna, malomarna uporaba jezika ali pa je to iz neznanja, kar prav tako ni opravičljivo. To se na javni RTV SLO ne bi smelo dogajati.

Torej, najbolj je neprimerno:

- Nemarna uporaba glagola "moči", npr. namesto "sem moral" uporabijo "sem mogu", namesto "bi moral" uporabijo "bi mogu" ipd.)

V zadnji oddaji Nedeljsko popoldne (op. a.: 17. 11. 2024) novinarka, ki dela intervju z glasbeno skupino Joker out (v nadaljevanju piše, da je to novinarka Tjaša Platovšek) vpraša:

»Kakšno je bilo hišno opravilo, ki ste ga mogli vsi upoštevati in a ste ga.« Iz odgovorov je razvidno, da je bilo mišljeno "morali". Torej popolnoma napačen glagol z drugim pomenom. To ni niti stvar narečja, ampak nemarnost, ki se zelo pogosto dogaja. Prav zaboli me v ušesih, ko stalno poslušam napačno rabo glagolov 'morati' in 'moči'.

- Ne vem, po kateri logiki so mnogi začeli uporabljati izraz "ne moram" namesto "ne morem". Ni mi jasno, od kje so to pobrali, ker tega do pred kratkim nisem nikjer slišal, zdaj pa pogosto. Ali je to neznanje ali izumetničenost. Popolnoma nesprejemljivo, da napačno uporabljajo oba glagola, ki lahko popolnoma spremenita pomen stavka, če ne bi vedel, kaj je govorec želel povedati.

- Uporaba dvojine, ki jo je vedno manj. To je težko tolerirati že pri pogovoru navadnih ljudi, kaj šele pri profesionalnih govornikih.

- Pretirana uporaba narečnega govora pri voditeljih, ki vodijo oddaje, namenjene najširši publiki. Delno je to v redu, saj je prav, da se tudi narečja ohranjajo in slišijo, a pretirana uporaba predvsem ljubljansčine je podcenjevanje ostalih gledalcev. Pri tem prednjači voditelj Jože Robežnik v oddaji Nedeljsko popoldne, ki res pretirava in bi mu tega ne smeli dovoliti. Nismo vsi "Ljubljanci". Lahko mu je za vzor njegova sovoditeljica Bernarda Žarn, kjer se sliši narečje, a v normalnih mejah.

- Popolnoma nepotrebna uporaba tujk namesto znanih in sicer normalno uporabljenih slovenskih izrazov. Kot da bi s tem želeli izgledati bolj pametni. Na žalost s tem pretiravajo tudi tisti, ki se ukvarjajo s kulturo, saj bi morali na to biti še posebej pozorni.

- Verjetno v reklamah uporaba slovenščine, slovničnih pravil in prisiljena uporaba slenga ni v vaši pristojnosti, a javni medij bi moral tudi na tem področju skrbeti, da se slovenščina ne pači, kvari in po nepotrebem podlega komercialnemu vdiranju tujih jezikov v javno uporabo. Javni medij

takih reklam enostavno ne bi smel dovoliti. /.../ Reklam, ki jih omenjam, je veliko, treba je pogledat le tiste, kjer prodajajo mobilne naprave (mladini, ki ima polno denarja?) in npr. zdr. zavarovalnico Vzajemna idr., kjer mrgoli slengovskega izražanja. Vem, da ne more biti strogi knjižni jezik, a pretiravanja je preveč. Javna televizija mora tudi vzgajati, pa čeprav je to komercialna reklama.

Se opravičujem, če to ni vaša naloga in prosim, če na to opozorite tiste, ki so za to pristojni, saj bo vaša beseda bolj zalegla kot beseda navadnega državljana. Verjetno obstaja kakšna javna institucija, ki je za te zadeve pristojna, mogoče tudi za slovenščino v javni rabi na splošno. Potrebovali bi redno oddajo na to temo v gledanem terminu. Še bolj kot drugi večji narodi, ker moramo kot majhen narod še bolj skrbeti za svoj jezik. Sicer ga kmalu ne bo več.

Nisem jezikovni čistun, nisem slavist; imam tehnično izobrazbo, tudi jaz delam jezikovne napake, a če ne bomo zavestno in dosledno skrbeli za pravilno uporabo našega jezika, bo počasi zamrl. Še opazili ne bomo oz. ne bodo (naši potomci). Mi z zahodne meje imamo glede tega bolj svež zgodovinski spomin na to, kaj se lahko zgodi.«

ODGOVOR VARUHINJE

Iskreno se vam zahvaljujem za poslane pripombe in opozorila ter skrb za ohranjanje slovenščine.

Glede pripomb na jezik sem tudi pravi naslov, prepošljem jih pristojnim za jezik – jezikovnim svetovalcem, lektorjem, urednikom ..., popišem v mesečnih in letnem poročilu, ki so dostopni [tukaj](#), o jezikovnih zdrsih opozarjam tudi na kolegijih direktorice Televizije in direktorja Radia Slovenija.

Vse konkretne primere sem poslala pristojnim odgovornim urednikom Odgovorni urednik Razvedrilnega programa TV Slovenija **Mario Galunič** se je za poslano že zahvalil in odgovoril, da je vaše pripombe poslal v vednost in ukrepanje uredniku oddaje.

Mnenji

»Mediji tudi vzgajate«

»Sem upokojenka, gledam različne oddaje, ne samo RTV. Sem vaška kulturnica, folkloristka, učim mlade ... Jezi me raba jezika pri napovedovalcih, ko rečejo »čao«, namesto »nasvidenje«. Oddaje Nedeljsko popoldne: gospa Bernarda lepo govori, gospod Jože pa ne. V Dobro jutro zelo lepo govorijo vsi po vrsti. Uporaba narečij: naj bo, ne pa tujih. Mediji tudi vzgajate. Zato je prav, da se otroci, ki vas spremljajo, naučijo lepega slovenskega jezika.« (I. P.)

»Nepoznavanje sklonov, nepravilno sklanjanje ...«

»Rada bi opozorila na nepoznavanje sklonov, na nepravilno sklanjanje, ki kar boli od številnih vaših novinarjev. Danes me je posebej zmotilo v Dnevniku ob 13.00, prispevek v Kranjski Gori; novinarka Helena Ponudič ne zna sklanjati samostalnika mati in samostalnika dom. Pravi: »V domu, ki ima svojo mati« (namesto mater) ali pa »Ima v lasti več kot 30 domovov« (namesto domov). Glede na to, da sem slavistka in plačnica RTV-prispevka, moram reči, da so včasih bili novinarji na nivoju, sedanji novinarji RTV-ja, razen redkih izjem, pa ne obvladajo osnov slovnice,

da ne govorim, kako naglašujejo /.../ Žalostna sem, če se spomnim Ajde Kalan, Čolnika, Trčka ... pa še koga, in sedanje novinarske strukture.« (M. Š.)

II. OGLAŠEVANJE

»Prikrito oglaševanje« v razvedrilnih oddajah?

Varuhinja je prejela dva odziva glede domnevnega »prikritega oglaševanja« v razvedrilnih oddajah. Gledalka **A. G.** je napisala, da je zasledila »prikrito oglaševanje« v oddaji Nedeljsko popoldne:

»Kako je možno, da se na javni televiziji pojavlja prikrito oglaševanje v vaših oddajah - eklatanten primer je oddaja Nedeljsko popoldne z nastavljenimi sokovi določene blagovne znamke, obrnjenimi v kamero. Oddaja ni označena s črko P.«

Odgovorni urednik Razvedrilnega programa TV Slovenija **Mario Galunič**

Gre za promocijsko umeščanje izdelkov, kar je v oddaji tudi primerno označeno (na sliki spodaj). Tovrstno 'oglaševanje' je tudi zakonsko regulirano in vsa določila spoštujemo. Del dohodkov mora TV Slovenija za svoj program pridobiti tudi na trgu in to je konkretna posledica tega dejstva. Hvala za razumevanje.

ODGOVOR VARUHNINJE Z MNENJEM

Pojasnilu odgovornega urednika dodajam, da oglaševanje v elektronskih medijih ureja Zakon o avdiovizualnih medijskih storitvah, ki v 26. členu določa, na kakšen način je dovoljeno promocijsko umeščanje izdelkov:

(promocijsko umeščanje izdelkov)

(1) Promocijsko umeščanje izdelkov je dovoljeno v vseh avdiovizualnih medijskih storitvah, razen v otroških, verskih in informativnih programskih vsebinah, kot so poročila in dnevnoinformativne oddaje, ter v oddajah za zaščito potrošnikov in svetovalnih oddajah.

(2) Promocijsko umeščanje izdelkov, ki je v skladu s tem zakonom, se ne šteje za prikrito komercialno sporočilo.

(3) Prepovedano je promocijsko umeščanje izdelkov, za katere velja prepoved oglaševanja oziroma prepoved avdiovizualnih komercialnih sporočil v skladu s tem ali drugimi zakoni.

(4) Programske vsebine, ki vsebujejo promocijsko umeščanje izdelkov, morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

- promocijsko umeščanje izdelkov ne vpliva na vsebino ali razvrstitev v sporedu televizijskega programa ali na razvrstitev v katalogu medijskih storitev na zahtevo tako, da bi posegalo v odgovornost in uredniško neodvisnost ponudnika avdiovizualne medijske storitve;
- s promocijskim umeščanjem izdelkov se neposredno ne spodbuja nakupa ali najema izdelkov ali storitev, zlasti ne s posebnim navajanjem teh izdelkov ali storitev z namenom promocije, ki moti naraven potek vsebine;
- s promocijskim umeščanjem izdelkov izdelkom ali storitvam se ne pripisuje pomena, ki ni povezan s programsko vsebino in se jih vsebinsko neutemeljeno ne postavlja v ospredje;
- gledalca oziroma uporabnika se na promocijsko umeščanje izdelka v programsko vsebino jasno opozori z ustreznim vizualnim simbolom na začetku, po morebitnih prekinitvah in na koncu vsebine. Obveznost označevanja promocijske vsebine ne velja za programsko vsebino, ki je ni niti ustvaril niti naročil ponudnik avdiovizualne medijske vsebine ali z njim povezana oseba.

Agencija za komunikacijska omrežja in storitve (AKOS); ki ima tudi vlogo nadzornega organa nad spoštovanjem tega zakona in se lahko obrnete nanjo, če menite, da je kršen omenjeni zakon, v Pojasnilih Pravil oglaševanja v elektronskih medijih, poglavje: Kako prepoznati promocijsko umeščen izdelek ali storitev?, še podrobneje navaja:

»Oddaja, ki vsebuje promocijsko umeščene izdelke in storitve, mora biti posebej označena. V zgornjem levem ali desnem kotu zaslona mora biti dobro vidna črka »P« v krogu, in sicer v trajanju 30 sekund na začetku oddaje ter po vsaki prekinitvi oddaje ali filma z oglasi. Obveznost označevanja velja zgolj za produkcijo domačih oddaj, serij in filmov, za kupljeno tujo ta obveznost ne velja. Namen objave oznake »P« je seznaniti gledalca z informacijo, da vsebina vsebuje izdelke in storitve, za umestitev katere je nekdo plačal ali so bili pridobljeni brezplačno za umestitev v oddajo kot produkcijski rekvizit ali nagrada.«

Ogledala sem si nekaj oddaj Nedeljsko popoldne, tudi oddajo [Nedeljsko popoldne, ki je bila na sporedu 24. 11. 2024](#), in preverila, kako je s spoštovanjem navedenega zakona. Na začetku oddaje je bila v zgornjem desnem kotu zaslona 30 sekund vidna oznaka P, prav tako na koncu oddaje, krajši čas je bila vidna tudi ob prekinitvah z oglasi. Pri ogledu oddaje v živo in pri ogledu oddaje za nazaj je oznaka P na zaslonu tudi po koncu vsake prekinitve z oglasi, ko se spet začne oddaja. V arhivu oddaje na spletni strani [tukaj](#) pa je arhivirana samo oddaja brez oglasnih prekinitvev, zato tudi vmesnih oznak ni, temveč sta samo 30-sekundni oznaki na začetku in koncu oddaje.

Iz navedenega ugotavljam, da gre v omenjeni oddaji za promocijsko umeščenje izdelkov, ki je primerno označeno, zato ne drži vaša trditev, da gre za prikrito oglaševanje, saj točka 2 zgoraj navedenega zakona pravi: »Promocijsko umeščanje izdelkov, ki je v skladu s tem zakonom, se ne šteje za prikrito komercialno sporočilo.«

Iz ogleda oddaje lahko ugotovim tudi, da so bile spoštovane tudi ostale določbe zakona glede promocijskega umeščanja izdelkov: izdelki oziroma blagovna znamka, ki jih navajate, niso v

ničemer vplivali na vsebino oddaje, niti na njeno umestitev v spored, prav tako v oddaji ni bilo neposrednega spodbujanja k nakupu izdelkov, izdelki tudi niso bili vsebinsko izpostavljeni. Zato menim, da v primeru oddaje Nedeljsko popoldne RTV Slovenija ne izvaja prikritega oglaševanja, temveč promocijsko umeščanje izdelkov na način, ki je skladen z zakonskimi določili.

Gledalec K. E. pa je napisal, da je zasledil »prikrito oglaševanje« v oddaji [Ambienti](#), ki je bila na sporedu 2. novembra:

»Pritožbo imam glede oddaje Ambienti, TVS1, 2. 11. 2024. V oddaji so predstavili manjšo leseno hišo. Po mojem mnenju je šlo za nedovoljeno, prikrito oglaševanje proizvajalca. Oglasne vsebine morajo biti po zakonu obvezno označene kot take. Morajo biti tudi plačane, vključno z davkom, sploh ker gre v tem primeru za nacionalno televizijo. Prosim vas za pojasnilo! Oddajo spremljam že vrsto let. Dobra je in veliko prispeva k dvigu bivalne kulture v Sloveniji. Je pa v zadnjem času opazen padec kvalitete.«

Producentka in avtorica oddaje Mateja Košir

Oddaja, ki se vam zdi sporna, je nastala pod pokroviteljstvom Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport in 'promovira' uporabo slovenskega lesa: <https://365.rtvlo.si/arhiv/ambienti/175083567>.

Gledalci so informirani o vključenem 'promocijskem umeščanju' z zakonsko določeno oznako ob začetku in koncu oddaje:

Izvajalec hiš ne omeni imena podjetja, ki je graditelj hiše. V prispevkih, ki so nastali pod pokroviteljstvom ministrstva, so nastopajoči podpisani le s funkcijo pri projektu in ne z arhitekturnim birojem, podjetjem ipd.

Hvala za vaše mnenje o kvaliteti projektov. Dejstvo pa je, da pri izbiri predstavljenih projektov sodelujemo s profesorji Fakultete za arhitekturo, drugimi strokovnjaki, arhitekti in oblikovalci. Seveda pa so okusi različni.

Varuhinja je gledalcu K. E. odgovorila enako kot gledalki A. G. (odgovor varuhinje zgoraj), da oglaševanje v elektronskih medijih ureja Zakon o avdiovizualnih medijskih storitvah, ki v 26. členu določa, na kakšen način je dovoljeno promocijsko umeščanje izdelkov, poudarila, da ima AKOS vlogo nadzornega organa in da se gledalec lahko obrne na agencijo, če meni, da je bil kršen omenjeni zakon, citirala pa je tudi del iz Pojasnil Pravil oglaševanja v elektronskih medijih. Glede oddaje Ambienti je zapisala še:

ODGOVOR VARUHINJE Z MNENJEM

Oddaja Ambienti je imela na začetku oddaje v zgornjem desnem kotu zaslona 30 sekund vidno oznako P, prav tako na koncu oddaje, krajši čas je bila vidna tudi ob prekinitvah z oglasi.

Iz navedenega ugotavljam, da v omenjeni oddaji ne gre za prikrito oglaševanje, temveč za promocijsko umeščanje izdelkov, ki je primerno označeno.

Odzivno poročilo Uredništva za nove medije

Varuhinja je v [mesečnem poročilu za oktober](#) (Priloga 3, str. 56-61) zaradi nespoštovanja Zakona o medijih in Programskih standardov RTV Slovenija v primeru predstavljanja in umeščanja [oglasnega sporočila](#) na spletni strani rtslo.si Uredništvu za nove medije priporočila razpravo o umeščanju in oblikovanju oglasnih sporočil na spletno stran tako, da bodo bralci oglasnega sporočila nedvoumno in jasno ter ves čas spremljanja ali branja oglasnega sporočila vedeli, da berejo ali gledajo oglasno sporočilo in ne novinarske vsebine.

ODZIVNO POROČILO direktorice digitalnih vsebin RTV Slovenija **Kaje Jakopič** na priporočilo varuhinje

V MMC-ju smo podrobno preučili priporočilo varuhinje v zvezi s primerom pritožbe oglasnega sporočila in vam pošiljam odziv.

Omenjen format oglaševanja smo uvedli v letošnjem letu, šlo je za poslovno odločitev z namenom povečanja oglasnih prihodkov, kot posledica nižanja sredstev in pričakovanj uprave po višjih prihodkih iz naslova oglaševanja.

Menimo, da v primeru oglasnega sporočila oz. t. i. advertoriala ne gre za kršitve Programskih standardov in Zakona o medijih, saj je oglasno sporočilo ločeno od ostalih vsebin, kot to nalagajo standardi in zakon.

Samo ločenost oglasnega sporočila od ostalih uredniških vsebin bomo še dodatno ločili s spremembo odtenkov barv in označevanjem ob umestitvi na vstopni portal ter znotraj samega sporočila. Omenjene spremembe bomo uvedli takoj, ko bodo pripravljene in tehnično omogočene.

III. TEHNIČNE ZADEVE

Prvi dnevnik, 16. 11.: »Gre za žaljiv odnos do gledalcev in do nastopajoče«

Gledalec I. M. je opozoril na govor v ozadju, ki je preglasil poročanje novinarke v [Prvem dnevniku, 16. novembra](#):

»Tokrat kar po "šolsko" izrekam grajo, ki jo prenesite uredniku Prvega dnevnika ob 13h, ki je bil na sporedu v soboto, 16. 11. 24. Novinarko Nastjo Stopar, ki je poročala iz Maribora, ste prikrajšali za dober nastop. Kako je lahko odgovorna oseba posnela novinarko z ozadjem glasnega govora udeležencev dogodka? Gre za žaljiv odnos do gledalcev in do nastopajoče.«

Urednica Uredništva dnevnoinformativnih oddaj TV Slovenija Maša Tomažin Hladen

Hvala za vašo pozornost. Res je, žal smo imeli težave s tonom, ki so se pojavile ob javljanju. Pred tem je bila, kot vedno, v izogib težavam, opravljena tudi vaja, žal je prišlo do napake na terenu. Se opravičujemo.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Pri javljanju so zvoki iz ozadja res preglasili novinarko, katere javljanje je bilo še komaj razumljivo. Urednica je pojasnila, da je do neljube napake prišlo kljub predhodni vaji in se zanjo tudi opravičila.

Odzivno poročilo uredništva Informativnega programa TV Slovenija

Varuhinja je v [mesečnem poročilu za oktober](#) (str. 37-38) zaradi številnih izpadov podnapisov v dnevnoinformativnih oddajah, ki pomenijo tudi kršenje Programskih standardov in Poklicnih meril, uredništvu Informativnega programa TV Slovenija priporočila, da skupaj s pristojnimi službami, ki skrbijo za izvedbo oddaj Informativnega programa, preveri možnosti za učinkovitejše odpravljanje težav s podnapisi tujejezičnih govorcev.

ODZIVNO POROČILO urednice Uredništva dnevnoinformativnih oddaj TV Slovenija Maše Tomažin Hladen na priporočilo varuhinje

Se opravičujemo za napake. Zaradi menjave sistema imamo s tem še vedno težave, čeprav, verjemite, poskušamo vse, da se to ne bi dogajalo. Tukaj ne gre za standarde ali malomarnost in dvomim, da bodo pomagali kakršnikoli pravilniki, če nam zagode sistem.

Konkretno, 31. 10 je bilo tako, da se je urednik odločil, da zamenja izjave iz ZDA, ker so bile relevantnejše, prevod je bil pripravljen, niso pa pravočasno prišle čez sistem. Naslednji dan so uredniki dobili navodilo, da se takšnim hitrim spremembam raje odpovejo in ne tvegajo zapletov s podnapisi.

DODATNO POJASNILO VARUHNJE GLEDALCU

O ponavljajočih se težavah s podnapisi po uvedbi novega programsko-produkcijskega sistema v Informativnem programu TV Slovenija je s predstavniki proizvajalca sistema v začetku novembra govorila predsednica Uprave RTV Slovenija Natalija Gorščak in dogovorili so se za nekaj ukrepov, ki naj bi odpravili težave s podnapisi.

IV. DOSTOPNOST IN PRILAGOJENI PROGRAM

Oddaja o parašportu Tempo, 22. 11., brez podnapisov in tolmačenja v znakovnem jeziku

Varuhinja je po oddaji Tempo, ki je bila na sporedu 22. novembra in v kateri so gostili tudi gluho olimpijko Iris Breganski, prejela odziv predsednika Medobčinskega društva gluhih in naglušnih za Gorenjsko Auris Kranj, poziv predsednika ob Mednarodnem dnevu invalidov pa je varuhinji poslal tudi eden od gledalcev:

»V petek, 22. 11. 2024, popoldan je bila na sporedu oddaja Tempo, kjer je bila gostja tudi naša članica in uspešna športnica ter nenazadnje tudi gluha olimpijka Iris Breganski, ki je tudi

svetovna podprvakinja, žal pa je bila predvajana oddaja brez podnapisov in brez tolmačenja v znakovnem jeziku, kar je dejansko absurd brez primere.

Se popolnoma zavedam, da bo tudi tokratni odgovor RTV enak vsem dosedanjim pritožbam glede pomanjkljivega podnaslavljanja, ampak vseeno ponovno apeliram in pozivam vse pristojne na RTV, da naj bodo vsaj oddaje z invalidsko vsebino dostopne vsem invalidom.« (B. H.)

»V vednost ter obravnavo. «Bliža se 3. december, Mednarodni dan invalidov, ko tako kot vsako leto opozarjamo družbo, državo in vse ostale odločevalce, da si invalidi želimo enakopravnosti, dostopnosti, spoštovanja, razumevanja in človeškega dostojanstva.

Kot predsednik Medobčinskega društva gluhih in naglušnih za Gorenjsko Auris Kranj sem seveda vedno vesel in ponosen na vsakega člana ali članico, ki se uspešno spopada z vsemi ovirami na svoji življenjski poti. Naša članica je tudi Iris Breganski, uspešna in naša najboljša gluha športnica, aktualna svetovna podprvakinja v atletiki, nosilka medalj z olimpijskih iger gluhih, evropska mladinska prvakinja, prejemnica občinskega priznanja matične občine Radovljica in letošnja prejemnica priznanja Olimpijskega komiteja Slovenije.

Njena uspešna pot je bila predstavljena tudi v oddaji Tempo na RTV Slovenija, ki sem si jo želel tudi sam pogledati. In namesto še večjega veselja in ponosa me je preplavila jeza, žalost in razočaranje, saj je bila oddaja o gluhi športnici brez podnapisov in brez tolmačenja v znakovnem jeziku in prva reakcija je bila jezno pismo RTV Slovenija, da je takšna nedostopnost absurd brez primere.

Še toliko bolj sem bil jezen, ko sem dan kasneje prebral javno opravičilo gluhe športnice gluhi skupnosti zaradi nedostopnosti, pa čeprav je sama osebno prosila avtorje oddaje, naj jo opremijo s podnapisi.

Opravičila RTV Slovenija verjetno ne bomo dočakali, bom pa verjetno deležen klasičnega odgovora o pomanjkanju finančnih sredstev, pa čeprav je strošek ene oddaje o mladi gluhi športnici resnično minoren v primerjavi s celotnim proračunom, še posebej zato, ker je bila oddaja predhodno posneta in je bilo časa za dostopnost s podnapisi in tolmačenjem dovolj, tokrat enostavno ni bilo posluha niti dobre volje niti nobenega razumevanja do invalidske problematike in za tako javno šlamparijo ni opravičila.

Ob Mednarodnem dnevu invalidov bomo verjetno spet deležni leporečenja politikov, funkcionarjev, varuhov in zagovornikov, žal pa vse lepe besede in obljube ob takšnem pišmeuhovskem odnosu do mladih invalidov povsem zbledijo in izgubijo pomen, ker to, da niti invalidska oddaja ni dostopna vsem invalidom, ni samo absurd brez primere, ampak je tudi škandal in sramota za socialno državo.

Čestitke in pohvale za pogum, srčnost in vztrajnost si zasluži edino naša Iris. Bravo Iris, ne daj se, mi smo ponosni nate.

B. H., predsednik AURIS Kranj« (F. G.)

Vprašanje, zakaj oddaje Tempo niso podnaslovljene, je varuhinji poslal tudi gledalec S. L. Čeprav je njegov odziv prišel 1. decembra, ga objavljamo v novembrskem poročilu:

»Zakaj nobena oddaja Tempo v arhivu MMC-ja ni podnaslovljena? Gre za oddaje na temo športa invalidov in menim, da bi bilo primerno, da bi bila dostopna tudi gluhim in naglušnim. V zadnji oddaji Tempo (22. 11. 2024) je nastopila tudi gluha športnica Iris Breganski, a žal ni podnaslovvov.«

Varuhinja je odzive na oddajo Tempo posredovala direktorici digitalnih vsebin RTV Slovenija Kaji Jakopič, vodji Službe za dostopnost programov Mateji Vodeb in vodji Oddelka za podnaslavljanje za gluhe in naglušne v MMC-ju Aidi Ljubljanki. Ob tem je zapisala:

ODGOVOR VARUHINJE Z MNENJEM IN PRIPOROČILOM

V opisu oddaje piše: »Tempo je oddaja o parašportu, vsak mesec prinaša afirmativne življenjske/športne zgodbe o parašportnikih. S kamero spremljamo domača in mednarodna tekmovanja, v katerih se za najvišja mesta merijo tudi Slovenci. V prispevkih tudi o pomenu športa za invalide. Prav šport je tisti most socializacije, ki (mladim) invalidom izboljšuje kakovost življenja.«

Ker oddaja prinaša veliko vsebin, zanimivih za invalide, menim, da bi morala biti uvrščena na seznam oddaj, za katere se pripravljajo podnapisi za gluhe in naglušne, po možnosti pa tudi znakovni jezik s tolmačem.

K temu RTV Slovenija med drugim zavezujejo:

1. Zakon o RTV Slovenija, ki v členu 4 med nalogami javne službe prilagojene tehnike za gluhe in naglušne navaja v posebni alineji:

»podpira razširjanje programskih vsebin, namenjenih gluhim ter slepim, v njim prilagojenih tehnikah«;

2. Programski standardi RTV Slovenija med vrednotami javnega medija v točki 5 med drugim navajajo:

»Posebno pozornost namenja registriranim verskim skupnostim, ljudem z invalidnostmi in drugim ranljivim družbenim skupinam«,

v poglavju III pa med načeli in nalogami delovanja v interesu javnosti in izpolnjevanja upravičenih pričakovanj javnosti:

»vključevanje vsebin s področja pravic in življenja ljudi z invalidnostmi v vse vrste medijske produkcije, zagotavljanje dostopnosti vsebin in spodbujanje ustvarjalnega življenja«.

Zato **priporočam** Službi za dostopnost in Službi za podnaslavljanje v MMC-ju, da preuči možnosti za uvrstitev oddaje Tempo na seznam oddaj, za katere se redno zagotavljajo podnapisi za gluhe in naglušne in po možnosti tudi znakovni jezik s tolmačem.

Na nepodnaslavljanje oddaje Tempo je varuhinja opozorila tudi na seji Programskega odbora za invalide RTV Slovenija v novembru. Pristojni so pojasnili, da oddajo pripravlja Zveza za šport invalidov Slovenije – Slovenski paralimpijski komite, od koder bi morali, tak je bil dogovor, ustvarjalci oddaje dostavljati besedilo za podnapise na RTV Slovenija.

ODZIVNO POROČILO vodje Oddelka za podnaslavljanje za gluhe in naglušne v MMC-ju Aida Ljubljankić na priporočilo varuhinje

Z ustvarjalci oddaje Tempo smo dogovorjeni, da nam pošljejo vse tekste za oddajo. Naslednja oddaja je na sporedu 20. decembra in če bodo dostavili celoten material, tako, kot smo se dogovorili, bo opremljena s podnapisi. V nasprotnem primeru pa žal ne, tako da je vse odvisno od ustvarjalcev oddaje Tempo.

Odziv predsednika Medobčinskega društva gluhih in naglušnih za Gorenjsko Auris Kranj, B. H.:

»Hvala za pojasnilo, osebno me res veseli, da napredujemo. Oddaja Tempo je bila potem naknadno objavljena s podnapisi, kar je tudi naša gluha športnica objavila na svojem Facebook profilu, naše društvo z menoj osebno vred pa tudi s komentarjem, da so sedaj na voljo tudi podnapisi.«

»Verjamem, da bi lahko bile vse pogovorne oddaje na voljo s podnapisi«

Gledalko **S. G.** je zanimalo, katere oddaje, namenjene gluhim in naglušnim gledalcem, so na voljo s podnapisi:

»Na RTV Slovenija je možno s podnapisi gledati določene pogovorne oddaje (Dnevnik), vendar ne vseh. Zanima me, kakšne so pravice gluhih oziroma naglušnih gledalcev, saj verjamem, da bi lahko bile vse pogovorne oddaje na voljo s podnapisi, morda tudi z zamikom.«

Vodja Oddelka za podnaslavljanje za gluhe in naglušne v MMC-ju Aida Ljubijankić

Oddaje s podnapisi za gluhe so v sporedu označene z znakom [=], na teletekst strani 777 je vsak dan sproti celoten seznam podnaslovljenih oddaj. Mesečno je podnaslovljenih oddaj več kot tisoč, na letni ravni več kot 14 tisoč, v obseg vzamemo prav vsa uredništva, kar pravzaprav pomeni, da je velika večina oddaj opremljena s podnapisi.

Zakaj nimajo vse oddaje podnapisov? Naj še enkrat opomnim, da smo žal omejeni tako kadrovske kot s finančnimi sredstvi, a kljub temu vsako leto povečujemo delež podnaslovljenih oddaj.

So pa sedaj določene oddaje na voljo tudi s samodejno ustvarjenimi podnapisi, to bo v sporedu označeno z znakom [s=], začeli smo v četrtek, 5. 12., in sicer je bila Tarča v živo prvič opremljena s samodejno ustvarjenimi podnapisi.

Direktorica digitalnih vsebin RTV Slovenija Kaja Jakopič

Lahko samo še dodam glede vprašanja, koliko pogovornih oddaj ima podnapise ob premiernem predvajanju. Odgovor je: po začetku uporabe razpoznavnika govora imajo zdaj vse pogovorne oddaje ob premiernem predvajanju podnapise. Tudi ob ponovitvah.

ODGOVOR VARUHINJE

Nekaj informacij in seznam oddaj, ki so dostopne s podnapisi, je dostopnih na strani rtvslo.si/dostopno, na dnu strani so tudi navodila.

Vodja službe za dostopnost programov RTV Slovenija **Mateja Vodeb** pa je posredovala povezavo na sporočilo za javnost <https://www.rtv slo.si/rtv/za-medije/sporocila-za-javnost/rtv-slovenija-nadgrajuje-storitev-podnaslavljanja-za-gluhe-in-naglusne/729658>, v katerem je veliko informacij o podnapisih.

Iz sporočila je razvidno, da je RTV Slovenija uvedla podnapise, ki omogočajo spremljanje TV-vsebin osebam z okvaro sluha, pred nekaj več kot dvajsetimi leti. Na leto z vnaprej pripravljenimi podnapisi, ki so tudi jezikovno urejeni in pregledani, podnaslovi več kot 14 tisoč oddaj v slovenskem jeziku. V zadnjem času pa testno uvaja tudi samodejno podnaslavljanje z avtomatskim razpoznavalnikom govora. Prva oddaja, kjer so bili testno na voljo samodejno ustvarjeni podnapisi, je bila Dobro jutro, lani so na tak način podnaslavljali različne vsebine ob poplavah, sedaj pa bodo z nadgradnjo storitve s samodejnimi podnapisi v živo na voljo tudi oddaje Tarča, Marcel, Dnevna soba in nekatere druge oddaje TV SLO 1. Postopoma se bo storitev širila še na druge programe.

V [sporedu](#) so z znakom [=] označene oddaje, pri katerih so na voljo vnaprej pripravljeni podnapisi, ki so tudi jezikovno urejeni in pregledani. Z znakom [s=] pa oddaje, pri katerih so na voljo samodejno ustvarjeni podnapisi, ki jih bodo zagotavljali z aplikacijo za avtomatsko razpoznavo slovenskega govora, zato pri njih lahko prihaja do napak.

Podnapisi so dostopni prek Teleteksta. Na strani 771 so na voljo podnapisi za TV SLO 1, na strani 772 za TV SLO 2 in na strani 773 za TV SLO 3.

Na spletnem mestu [RTV 365](#), v mobilnih in TV-aplikacijah se podnapise vklopi s klikom na simbol [=] ali [s=].

Več informacij o tehniki podnaslavljanja dobite [TUKAJ](#).

RTV Slovenija je zavezana povečevanju dostopnosti vsebin za vse gledalce, zlasti za tiste z različnimi oviranostmi. Prav samodejno podnaslavljanje omogoča dostopnost večjega števila oddaj, so pa takšni podnapisi slabši od klasičnih podnapisov, ki jih pripravijo in pregledajo novinarji in lektorji. Podnapisi, izdelani s samodejnim podnaslavljanjem, nastajajo s pomočjo avtomatiziranih sistemov in so rezultat računalniškega algoritma, ki temelji na obdelavi jezika in strojnem učenju. Sčasoma se podnapisi izboljšujejo, kljub temu pa prihaja do napak. Prepričana pa sem, da boste uporabniki to sprejeli z razumevanjem, saj vam to kljub napakam omogoča spremljanje programov TV Slovenija sočasno s slišječimi gledalci.

Varuhinja ves čas opozarjam na pomen povečevanja vsebin, dostopnih tudi za gluhe in naglušne že ob premiernem predvajanju in sem vesela vsakega napredka. Bom pa vsekakor na to opozarjala še naprej.

V. VARUHINJA

»Čigav varuh, čigavih pravic«?

Uporabnik **V. V.**, ki zaradi pogostega brisanja komentarjev s strani administratorjev MMC-ja večkrat izrazi svoje nestrinjanje, je tokrat varuhinji očital, da ne varuje njegovih pravic:

»Postavljam vam povsem resno vprašanje: čigav varuh ste v resnici in čigave oz. katere pravice naj bi varovali? Iz dosedanjih imam vtis, da zgolj "varujete pravice" vaših zaposlenih, da se ne držijo meril in pravil, ki ste si jih sami določili. Vaši uporabniki (poslušalci in gledalci), pa imamo zgolj dolžnost v tišini brez pripomb redno mesečno plačevati RTV – "prispevek" in /.../ čisto vse, kar nam servirate, ter povsem brez kritičnega razmisleka želeti še več pomij. Žal ob vsem tem ugotavljam, da ste ena žalostna sramota svojemu poslanstvu, tako RTV kot ustanova, kot tudi "varuh" kot funkcija. Za višek pa z novim letom pričakujete, da vas bomo "uporabniki" z največjim veseljem nagradili s še višjo mesečno dajatvijo, za kaj - da boste za ves prezir nad kritiko in nestrinjanjem še bolje plačani?

Upam, da ne zahtevam preveč, toda poskusite se zamisliti, kako bi se počutili vi, ko bi bili leta neprostoVOLjno prisiljeni v nekaj, od česar v zameno dobite zgolj ignoriranje, nerazumevanje, prezir in jasno sporočilo: "Tvoja edina pravica in dolžnost je, da nam daš svoj prislužen denar. Tvoje mnenje ne šteje. Resnica? Briga nas, pišemo za tistega, ki več plača." Žalost in sramota.«

ODGOVOR VARUHINJE

Vaše mnenje sem prebrala, do njega imate pravico. V primerih, ko sem presojala utemeljenost izbrisa komentarja (tudi pri drugih komentatorjih), sem večinoma ugotovila, da so moderatorji pri umiku spoštovali pravila komentiranja. Tudi če preberete komentarje pod enim besedilom, lahko hitro opazite, da so mnenja zelo različna, torej že to ne potrjuje teze, da brišejo mnenja, ki jim niso po volji (ker potem enega dela mnenj ne bi bilo).

Pregled izbranih komentarjev tudi kaže, da jih je največ umaknjenih zato, ker se ne nanašajo na vsebino besedila, ne pa zaradi drugačnega mnenja. Zato menim, da spletna stran rtv.slo.si pod komentarji omogoča izražanje zelo široke palete mnenj. Res pa je, da moderatorji skrbijo za to, da umaknejo žaljive in nespoštljive, tiste, ki so izven teme in ki kršijo druga pravila. To je njihova naloga.

Mnenje gledalcev, poslušalcev in bralcev je dobrodošlo, ne nazadnje jih tudi varuhinja zelo veliko objavim vsak mesec v mesečnem poročilu. Objavim tudi kritike. V primerih pritožb na program opravi strokovno presojlo spoštovanja zakona, programskih standardov in poklicnih meril in če ugotovim kršitve ali odmike, zapišem kršiteljem priporočila za ukrepanje. Vsak mesec ugotovim kar nekaj kršitev, kar pomeni, da nisem »varuhinja pravic zaposlenih«, da kršijo lastna pravila. Vsa ta poročila obravnava tudi Svet RTV Slovenija, ki lahko na tej podlagi naloži upravi še dodatne ukrepe.

Vsak mesec obravnavam okrog 200 odzivov občinstva, zato ne drži, da mora občinstvo le plačevati in ne sme ničesar reči. Poročila o mojem delu so objavljena na spletni strani varuhinje.

VI. SPLOŠNO

Pohvala programom TV Slovenija in izboru glasbe na Prvem

»Kar nekaj časa vam nisem pisala. Ponavadi sem bila kritična, saj je bil nivo TV-programov pod prejšnjim vodstvom nizek. Danes poslušam kritike opozicije o nizki gledanosti programov RTV, zato se oglašam. Nivo je višji, novinarji so profesionalni in zaslužite si pohvalo. Ponovno sem

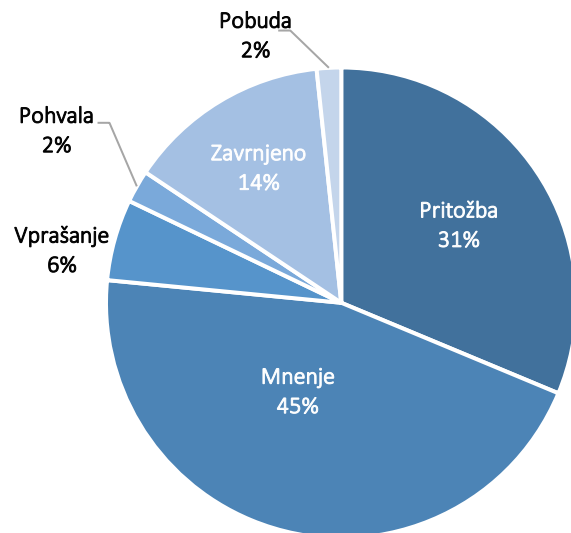
*vaša redna gledalka in poslušalka. Bi pa ob tem še pohvalila izbor glasbe na Prvem programu
radia. Vztrajajte!« (K. P.)*

STATISTIKA

Naziv OE	NOVEMBER 2024	OKTOBER 2024	NOVEMBER 2023
PPE TELEVIZIJA SLOVENIJA			
SKUPAJ	90	71	58
Informativni program	68	60	37
Kulturno umetniški program	5	3	3
Razvedrilni program	3	3	11
Športni program	2	1	0
Program plus	0	0	0
TV Koper	1	0	0
TV Maribor	1	0	1
Ostalo	10	4	6
PPE RADIO SLOVENIJA			
SKUPAJ	12	8	7
Radio Prvi	8	4	6
Val 202	3	2	0
Ars	0	0	0
Radio Koper	0	0	0
Radio Maribor	1	1	0
Radio Si	0	0	0
Ostalo	0	1	1
RTV - PROGRAMI ZA NARODNI SKUPNOSTI			
SKUPAJ	0	0	0
TV Capodistria	0	0	0
Radio Capodistria	0	0	0
TV studio Lendava	0	0	0
Pomurski madžarski radio (MMR)	0	0	0
PPE MMC			
SKUPAJ	23	31	37
Novinarske vsebine	10	7	11
Uporabniške vsebine	10	23	25
Storitve	3	1	1
RTV SLOVENIJA			
SKUPAJ	54	77	257
Jezikovna kultura	13	10	6
Oglaševanje	3	7	3
Dostopnost in prilagojeni programi	3	3	2
RTV-prispevek	2	3	3
Tehnične zadeve	2	10	2
RTV SLO - splošno	4	5	184
Svet RTV Slovenija	0	0	0
Varuhinja	2	1	3
Ostalo	0	1	3
Zavrnjena obravnava	25	37	51
VSI ODZIVI	179	187	359

Statistika po vrsti odziva

SKUPAJ	<u>179</u>
Pritožba	56
Mnenje	81
Vprašanje	10
Pohvala	4
Pobuda	3
Zavrjneno	25

SKUPAJ	<u>179</u>
Elektronska pošta	122
Spletni obrazec	25
Pismo	2
Telefon	30

